

Ogólne kryteria oceniania dla klasy IV szkoły średniej
ZAKRES PODSTAWOWY

Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:
<ul style="list-style-type: none"> • nie przyswoił podstawowych wiadomości i umiejętności z zakresu podstawowego; • nie rozumie większości wiadomości z zakresu programu nauczania; • nie umie stosować nabytej wiedzy; • nie potrafi zaprezentować zdobytej wiedzy; • nie utrwała zdobytej wiedzy. 	<ul style="list-style-type: none"> • wykazuje pewne braki w opanowaniu podstawowych wiadomości i umiejętności z zakresu podstawowego; • nie rozumie niektórych zagadnień materiału programowego; • stosuje zdobytą wiedzę przy pomocy nauczyciela; • często popełnia błędy językowe w wypowiedziach ustnych i pisemnych; • ma trudności w utrwalaniu zdobytej wiedzy. 	<ul style="list-style-type: none"> • opanował wiadomości i umiejętności z zakresu podstawowego; • rozumie zdobytą wiedzę; • stara się samodzielnie zastosować zdobytą wiedzę; • popełnia nieliczne błędy językowe w wypowiedziach ustnych i pisemnych; • przejawia braki w trwałym opanowaniu materiału programowego. 	<ul style="list-style-type: none"> • opanował wiadomości i umiejętności z zakresu podstawowego; • rozumie zdobytą wiedzę; • stosuje zdobytą wiedzę; • popełnia drobne usterki językowe w wypowiedziach ustnych i pisemnych; • w każdej sytuacji wykazuje się dobrą znajomością zdobytej wiedzy. 	<ul style="list-style-type: none"> • opanował wszystkie wiadomości i umiejętności z zakresu podstawowego; • samodzielnie interpretuje posiadane wiadomości; • swobodnie stosuje zdobytą wiedzę; • wdrożony do autokorekty stara się nie popełniać błędów językowych w swoich wypowiedziach ustnych i pisemnych; 	<ul style="list-style-type: none"> • biegle opanował wszystkie wiadomości i umiejętności z zakresu podstawowego programowej lub dodatkowo przyswoił wiadomości wykraczające poza zakres programu nauczania; • interpretuje zdobytą wiedzę w sposób samodzielny i oryginalny; • twórczo wykorzystuje zdobyte

				<ul style="list-style-type: none"> • swobodnie operuje wiedzą z zakresu podstawowego. 	<p>wiadomości w sytuacjach problemowych;</p> <ul style="list-style-type: none"> • prezentuje wiedzę, posługując się precyzyjnym językiem i bogatym słownictwem; • swobodnie operuje wiedzą pochodzącą z różnych źródeł.
<p>Szczegółowe kryteria oceniania dla klasy IV szkoły średniej ZAKRES PODSTAWOWY</p> <p>Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który nie spełnia kryteriów na ocenę dopuszczającą.</p>					
Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:	
<p>I. Kształcenie literackie i kulturowe. Czytanie utworów literackich</p>					

<ul style="list-style-type: none"> • rozumie podstawy podziału literatury na epoki; • wymienia epoki literackie w porządku chronologicznym od starożytności do współczesności; • z pomocą nauczyciela sytuuje utwory literackie w poszczególnych okresach, zwłaszcza we współczesności; • na ogół trafnie rozpoznaje konwencje literackie: realistyczną i fantastyczną; • rozróżnia podstawowe gatunki epickie, liryczne, dramatyczne i częściowo gatunki synkretyczne, w tym: gatunki poznane w szkole podstawowej (np. sonet) oraz odmiany powieści i dramatu; • rozpoznaje w tekście literackim środki wyrazu artystycznego poznane 	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie podstawy podziału literatury na epoki: starożytność, średniowiecze, renesans, barok, oświecenie, romantyzm, pozytywizm, Młoda Polska, dwudziestolecie międzywojenne, literatura wojny i okupacji, literatura współczesna; • wymienia epoki literackie w porządku chronologicznym od starożytności do współczesności; • sytuuje utwory literackie w poszczególnych okresach, zwłaszcza we współczesności; • rozpoznaje konwencje literackie: realistyczną, fantastyczną, symboliczną; • poprawnie rozróżnia podstawowe gatunki epickie, liryczne, dramatyczne i częściowo gatunki synkretyczne, 	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie podział literatury na epoki: starożytność, średniowiecze, renesans, barok, oświecenie, romantyzm, pozytywizm, Młoda Polska, dwudziestolecie międzywojenne, literatura wojny i okupacji, literatura współczesna; • wymienia epoki literackie w porządku chronologicznym od starożytności do współczesności; • sytuuje utwory literackie w poszczególnych okresach, w szczególności w romantyzmie, dwudziestoleciu międzywojennym, w literaturze wojny i okupacji, literaturze współczesnej; używa też terminów: „sorealizm”, „powojenna literatura emigracyjna”, „literatura urodzona po 1960 roku”, 	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie podział literatury na epoki i procesy z tym związane; • wymienia epoki literackie w porządku chronologicznym od starożytności do współczesności; • sytuuje utwory literackie w poszczególnych okresach, w szczególności w romantyzmie, dwudziestoleciu międzywojennym, w literaturze wojny i okupacji i w literaturze współczesnej (dotyczy nawiązań i kontekstów); używa też terminów: „sorealizm”, „powojenna literatura emigracyjna”, „literatura urodzona po 1960 roku”, „poezja Nowej Fali”, „neoklasycyzm”; • właściwie rozpoznaje konwencje literackie i precyzyjnie określa ich cechy w utworach (realistyczną, fantastyczną, 	<ul style="list-style-type: none"> • odczytuje teksty z podstawy programowej na poziomie dosłownym, przenośnym i symbolicznym; • rozumie podział literatury na epoki i procesy z tym związane; • wymienia epoki literackie w porządku chronologicznym od starożytności do współczesności; • trafnie sytuuje utwory literackie w poszczególnych okresach, w szczególności w romantyzmie, dwudziestoleciu międzywojennym, w literaturze wojny i okupacji i w literaturze współczesnej oraz pozostałych okresów (dotyczy nawiązań i kontekstów); używa też terminów: „sorealizm”, „powojenna literatura emigracyjna”, „literatura urodzona po 1960 roku”, „poezja Nowej Fali”, „neoklasycyzm”;
--	--	---	--	---

<p>w szkole podstawowej oraz niektóre środki znaczeniowe, leksykalne (np. frazeologizmy), składniowe (np. wyliczenie), i wersyfikacyjne (np. przerzutnię);</p> <ul style="list-style-type: none"> • przy pomocy nauczyciela interpretuje treści alegoryczne i symboliczne utworu literackiego; • na ogół trafnie rozpoznaje w tekstach literackich: komizm, humor, tragizm, patos; • na poziomie ogólnym rozumie pojęcie groteski; • zna i przy pomocy nauczyciela rozumie treść utworów wskazanych w podstawie programowej jako lektury obowiązkowe dla zakresu podstawowego (wybrane wiersze następujących poetów: Stanisław Baliński, wybrane wiersze z okresu emigracyjnego; Kazimierz Wierzyński, wybrane 	<p>w tym: gatunki poznane w szkole podstawowej (np. sonet) oraz odmiany powieści, np.: powieść inicjacyjną, powieść detektywistyczną, powieść autobiograficzną, antyutopię, parabolę, science fiction, a także dramat otwarty, odę, psalm, opowiadania satyryczno-groteskowe;</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje w tekście literackim środki wyrazu artystycznego poznane w szkole podstawowej oraz środki znaczeniowe (np. peryfrazę), leksykalne (np. frazeologizmy), składniowe (np. powtórzenie, wyliczenie), wersyfikacyjne (np. przerzutnię); próbuje określić ich funkcje w utworze literackim; • interpretuje treści alegoryczne i symboliczne utworu literackiego; • rozpoznaje w tekstach literackich: ironię, 	<p>„poezja Nowej Fali”, „neoklasycyzm”;</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje konwencje literackie i określa ich cechy w utworach (realistyczną, fantastyczną, symboliczną, groteskową); • rozumie pojęcie genologii; rozróżnia gatunki epickie, liryczne, dramatyczne i synkretyczne, w tym: gatunki poznane w szkole podstawowej (np. sonet) oraz odmiany powieści, np.: powieść inicjacyjną, powieść detektywistyczną, powieść autobiograficzną, antyutopię, parabolę, science fiction, a także dramat otwarty, odę, psalm, opowiadania satyryczno-groteskowe; • rozpoznaje w tekście literackim środki wyrazu artystycznego poznane w szkole podstawowej oraz środki znaczeniowe 	<p>symboliczną, groteskową);</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozumie pojęcie genologii; rozróżnia gatunki epickie, liryczne, dramatyczne i synkretyczne, w tym: gatunki poznane w szkole (np. sonet) oraz odmiany powieści, np.: powieść inicjacyjną, powieść detektywistyczną, powieść autobiograficzną, antyutopię, parabolę, science fiction, a także dramat otwarty, odę, psalm, opowiadania satyryczno-groteskowe; wymienia ich cechy gatunkowe; • trafnie rozpoznaje w tekście literackim środki wyrazu artystycznego poznane w szkole podstawowej oraz środki znaczeniowe: oksymoron, peryfrazę, eufonię, hiperbolę; leksykalne, w tym frazeologizmy; składniowe: antytezę, 	<ul style="list-style-type: none"> • właściwie rozpoznaje konwencje literackie i precyzyjnie określa ich cechy w utworach (realistyczną, fantastyczną, symboliczną, groteskową); • rozumie pojęcie genologii; rozróżnia gatunki epickie, liryczne, dramatyczne i synkretyczne, w tym: gatunki poznane w szkole podstawowej (np. sonet) oraz odmiany powieści, np.: powieść inicjacyjną, powieść detektywistyczną, powieść autobiograficzną, antyutopię, parabolę, science fiction, a także dramat otwarty, odę, psalm, opowiadania satyryczno-groteskowe; trafnie i szybko wymienia ich cechy gatunkowe • trafnie rozpoznaje w tekście literackim środki wyrazu artystycznego poznane w szkole podstawowej oraz środki znaczeniowe: oksymoron,
--	--	---	---	---

<p>wiersze z okresu emigracyjnego; Czesław Miłosz, wybrane wiersze, w tym z tomu <i>Ocalenie</i>, oraz <i>Traktat moralny</i> [fragm.]; Tadeusz Różewicz, Miron Białoszewski, Jarosław Marek Rymkiewicz, Wisława Szymborska, Zbigniew Herbert, wybrane wiersze, w tym z tomów <i>Pan Cogito</i> oraz <i>Raport z obłąkanego miasta</i>, Halina Poświatowska, Stanisław Barańczak, Jan Polkowski, Wojciech Wencel; Albert Camus, <i>Dżuma</i>, George Orwell, <i>Rok 1984</i>, Józef Mackiewicz, <i>Droga donikąd</i> [fragm.]; Sławomir Mrożek, <i>Tango</i>, Marek Nowakowski, <i>Raport o stanie wojennym</i> [wybrane opowiadanie]; <i>Góra „Edek”</i> [z tomu <i>Prawo prerii</i>]; Jacek Dukaj, <i>Katedra</i> [z tomu <i>W kraju niewiernych</i>]; Antoni Libera, <i>Madame</i>, Andrzej Stasiuk, <i>Miejsce</i> [z tomu <i>Opowieści galicyjskie</i>];</p>	<p>komizm, tragizm, humor, patos;</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozumie pojęcie groteski i potrafi wymienić jej cechy; rozpoznaje ją w tekstach omawianej epoki; • wykazuje się znajomością i zrozumieniem treści utworów wskazanych w podstawie programowej jako lektury obowiązkowe dla zakresu podstawowego (wybrane wiersze następujących poetów: Stanisław Baliński, wybrane wiersze z okresu emigracyjnego; Kazimierz Wierzyński, wybrane wiersze z okresu emigracyjnego; Czesław Miłosz, wybrane wiersze, w tym z tomu <i>Ocalenie</i>, oraz <i>Traktat moralny</i> [fragm.]; Tadeusz Różewicz, Miron Białoszewski, Jarosław Marek Rymkiewicz, Wisława 	<p>(np. peryfrazę, hiperbolę); leksykalne, w tym frazeologizmy; składniowe (anaforę, epiforę, paralelizm, wyliczenie); wersyfikacyjne (w tym przerzutnię); określa ich funkcje;</p> <ul style="list-style-type: none"> • interpretuje treści alegoryczne i symboliczne utworu literackiego; • rozpoznaje w tekstach literackich: ironię i autoironię, komizm, tragizm, humor, patos; określa ich funkcje w tekście; rozumie ich wartościujący charakter; • rozumie pojęcie groteski i potrafi wymienić jej cechy (m.in.: zerwanie z realizmem, wprowadzenie absurdałnych sytuacji i zdarzeń, naruszenie zasad logiki i prawdopodobieństwa; łączenie 	<p>paralelizm, wyliczenie, epiforę, elipsę; wersyfikacyjne, w tym przerzutnię; określa ich funkcje (np.: ożywienie obrazu poetyckiego); wie, co jest dominantą stylistyczną ukształtowania danego utworu;</p> <ul style="list-style-type: none"> • samodzielnie i wnikliwie interpretuje treści alegoryczne i symboliczne utworu literackiego; • rozpoznaje w tekstach literackich: ironię i autoironię, komizm, tragizm, humor, patos; określa ich funkcje w tekście i rozumie wartościujący charakter; omawia użycie ironii; • rozumie pojęcie groteski i potrafi wymienić jej cechy; rozpoznaje ją w tekstach omawianej epoki oraz w tekstach będących nawiązaniem; określa jej artystyczny 	<p>peryfrazę, eufonię, hiperbolę; leksykalne, w tym frazeologizmy; składniowe: antytezę, paralelizm, wyliczenie, epiforę, elipsę; wersyfikacyjne, w tym przerzutnię; określa ich funkcje; (np.: ożywienie obrazu poetyckiego); wie, co jest dominantą stylistyczną ukształtowania danego utworu, przedstawia dowody na poparcie swojego stanowiska;</p> <ul style="list-style-type: none"> • samodzielnie i wnikliwie interpretuje treści alegoryczne i symboliczne utworu literackiego; • trafnie rozpoznaje w tekstach literackich: ironię i autoironię, komizm, tragizm, humor, patos; określa ich funkcje w tekście i rozumie wartościujący charakter; omawia, interpretuje ich użycie, stawia hipotezy; • rozumie pojęcie groteski i potrafi wymienić jej
---	--	--	---	---

<p>Olga Tokarczuk, <i>Profesor Andrews w Warszawie</i> [z tomu <i>Gra na wielu bębenkach</i>]; Ryszard Kapuściński, <i>Podróże z Herodotem</i> [fragm.]; wybrane utwory okresu stanu wojennego; powojenna piosenka literacka – wybrane utwory Jacka Kaczmarskiego, Wojciecha Młynarskiego, Agnieszki Osieckiej oraz wybrane teksty Kabaretu Starszych Panów, a także utwory w wykonaniu Ewy Demarczyk);</p> <ul style="list-style-type: none"> • na poziomie ogólnym rozpoznaje tematykę i problematykę omawianych tekstów literatury współczesnej; • na poziomie ogólnym i przy pomocy nauczyciela rozpoznaje sposoby kreowania w utworze literackim: świata przedstawionego (fabuły, bohaterów, akcji, wątków, 	<p>Szyborska, Zbigniew Herbert, wybrane wiersze, w tym z tomów <i>Pan Cogito</i> oraz <i>Raport z obłąkanego miasta</i>, Halina Poświatowska, Stanisław Barańczak, Jan Polkowski, Wojciech Wencel; Albert Camus, <i>Dżuma</i>, George Orwell, <i>Rok 1984</i>, Józef Mackiewicz, <i>Droga donikąd</i> [fragm.]; Sławomir Mrożek, <i>Tango</i>, Marek Nowakowski, <i>Raport o stanie wojennym</i> [wybrane opowiadanie]; <i>Góra „Edek”</i> [z tomu <i>Prawo prerii</i>]; Jacek Dukaj, <i>Katedra</i> [z tomu <i>W kraju niewiernych</i>]; Antoni Libera, <i>Madame</i>, Andrzej Stasiuk, <i>Miejsce</i> [z tomu <i>Opowieści galicyjskie</i>]; Olga Tokarczuk, <i>Profesor Andrews w Warszawie</i> [z tomu <i>Gra na wielu bębenkach</i>]; Ryszard Kapuściński, <i>Podróże z Herodotem</i> [fragm.]; wybrane utwory okresu</p>	<p>przeciwieństw w organizacji świata przedstawionego, stosowanie deformacji, wyolbrzymienia, parodii); rozpoznaje ją w tekstach omawianej epoki (np. w <i>Kartotece</i>, <i>Tangu</i>) oraz w tekstach będących nawiązaniem;</p> <ul style="list-style-type: none"> • wykazuje się znajomością i zrozumieniem treści utworów wskazanych w podstawie programowej jako lektury obowiązkowe dla zakresu podstawowego (wybrane wiersze następujących poetów: Stanisław Baliński, wybrane wiersze z okresu emigracyjnego; Kazimierz Wierzyński, wybrane wiersze z okresu emigracyjnego; Czesław Miłosz, wybrane wiersze, w tym z tomu <i>Ocalenie</i>, oraz <i>Traktat moralny</i> [fragm.]; Tadeusz Różewicz, Miron Białoszewski, Jarosław Marek Rymkiewicz, Wisława Szymborska, Zbigniew Herbert, wybrane wiersze, w tym z tomów <i>Pan Cogito</i> oraz <i>Raport z obłąkanego miasta</i>, 	<p>i wartościujący charakter;</p> <ul style="list-style-type: none"> • wykazuje się znajomością i zrozumieniem treści utworów wskazanych w podstawie programowej jako lektury obowiązkowe dla zakresu podstawowego (wybrane wiersze następujących poetów: Stanisław Baliński, wybrane wiersze z okresu emigracyjnego; Kazimierz Wierzyński, wybrane wiersze z okresu emigracyjnego; Czesław Miłosz, wybrane wiersze, w tym z tomu <i>Ocalenie</i>, oraz <i>Traktat moralny</i> [fragm.]; Tadeusz Różewicz, Miron Białoszewski, Jarosław Marek Rymkiewicz, Wisława Szymborska, Zbigniew Herbert, wybrane wiersze, w tym z tomów <i>Pan Cogito</i> oraz <i>Raport z obłąkanego miasta</i>, 	<p>cechy; rozpoznaje ją w tekstach omawianej epoki oraz tekstach będących nawiązaniem; określa jej artystyczny i wartościujący charakter;</p> <ul style="list-style-type: none"> • wykazuje się znajomością i zrozumieniem treści utworów wskazanych w podstawie programowej jako lektury obowiązkowe dla zakresu podstawowego (wybrane wiersze następujących poetów: Stanisław Baliński, wybrane wiersze z okresu emigracyjnego; Kazimierz Wierzyński, wybrane wiersze z okresu emigracyjnego; Czesław Miłosz, wybrane wiersze, w tym z tomu <i>Ocalenie</i>, oraz <i>Traktat moralny</i> [fragm.]; Tadeusz Różewicz, Miron Białoszewski, Jarosław Marek Rymkiewicz, Wisława Szymborska, Zbigniew Herbert, wybrane wiersze, w tym z tomów <i>Pan Cogito</i> oraz <i>Raport z obłąkanego miasta</i>,
--	--	---	---	---

<p>motywów), narracji, sytuacji lirycznej;</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozumie pojęcie motywu literackiego i toposu, rozpoznaje podstawowe motywy i toposy (np.: problematyka egzystencjalna, jednostka a społeczeństwo, samotna jednostka wobec opresyjnego systemu, Polacy w czasie niewoli i w czasie wolności, proces degradacji psychicznej człowieka, historia w życiu narodu, codzienność, zwyczajność, motyw artysty, rola poety i poezji, postawa twórcza, motywy apokaliptyczne, Eros i Tanatos, motyw tańca, motyw labiryntu, wędrówki, <i>theatrum mundi</i>, motyw przemijania i pamięci; motywy literatury emigracyjnej); • z pomocą nauczyciela odwołuje się do wybranych tekstów poznanych w szkole podstawowej, w tym: <i>Dziadów</i> cz. II oraz 	<p>stanu wojennego; powojenna piosenka literacka – wybrane utwory Jacka Kaczmarskiego, Wojciecha Młynarskiego, Agnieszki Osieckiej oraz wybrane teksty Kabaretu Starszych Panów, a także utwory w wykonaniu Ewy Demarczyk);</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje tematykę i problematykę omawianych tekstów oraz jej związek z programami i ideami epoki literackiej; • rozpoznaje sposoby kreowania w utworze literackim: świata przedstawionego (fabuły, bohaterów, akcji, wątków, motywów), narracji, sytuacji lirycznej; podejmuje próbę ich interpretacji i wartościowania; • rozumie pojęcie motywu literackiego i toposu, 	<p>Różewicz, Miron Białoszewski, Jarosław Marek Rymkiewicz, Wisława Szymborska, Zbigniew Herbert, wybrane wiersze, w tym z tomów <i>Pan Cogito</i> oraz <i>Raport z oblężonego miasta</i>, Halina Poświatowska, Stanisław Barańczak, Jan Polkowski, Wojciech Wencel; Albert Camus, <i>Dżuma</i>, George Orwell, <i>Rok 1984</i>, Józef Mackiewicz, <i>Droga donikąd</i> [fragm.]; Sławomir Mrożek, <i>Tango</i>, Marek Nowakowski, <i>Raport o stanie wojennym</i> [wybrane opowiadanie]; <i>Górq „Edek”</i> [z tomu <i>Prawo prerii</i>]; Jacek Dukaj, <i>Katedra</i> [z tomu <i>W kraju niewiernych</i>]; Antoni Libera, <i>Madame</i>, Andrzej Stasiuk, <i>Miejsce</i> [z tomu <i>Opowieści galicyjskie</i>]; Olga Tokarczuk, <i>Profesor Andrews w Warszawie</i> [z tomu <i>Gra na wielu</i></p>	<p>Halina Poświatowska, Stanisław Barańczak, Jan Polkowski, Wojciech Wencel; Albert Camus, <i>Dżuma</i>, George Orwell, <i>Rok 1984</i>, Józef Mackiewicz, <i>Droga donikąd</i> [fragm.]; Sławomir Mrożek, <i>Tango</i>, Marek Nowakowski, <i>Raport o stanie wojennym</i> [wybrane opowiadanie]; <i>Górq „Edek”</i> [z tomu <i>Prawo prerii</i>]; Jacek Dukaj, <i>Katedra</i> [z tomu <i>W kraju niewiernych</i>]; Antoni Libera, <i>Madame</i>, Andrzej Stasiuk, <i>Miejsce</i> [z tomu <i>Opowieści galicyjskie</i>]; Olga Tokarczuk, <i>Profesor Andrews w Warszawie</i> [z tomu <i>Gra na wielu bębenkach</i>]; Ryszard Kapuściński, <i>Podróże z Herodotem</i> [fragm.]; wybrane utwory okresu stanu wojennego; powojenna piosenka literacka – wybrane</p>	<p><i>z oblężonego miasta</i>, Halina Poświatowska, Stanisław Barańczak, Jan Polkowski, Wojciech Wencel; Albert Camus, <i>Dżuma</i>, George Orwell, <i>Rok 1984</i>, Józef Mackiewicz, <i>Droga donikąd</i> [fragm.]; Sławomir Mrożek, <i>Tango</i>, Marek Nowakowski, <i>Raport o stanie wojennym</i> [wybrane opowiadanie]; <i>Górq „Edek”</i> [z tomu <i>Prawo prerii</i>]; Jacek Dukaj, <i>Katedra</i> [z tomu <i>W kraju niewiernych</i>]; Antoni Libera, <i>Madame</i>, Andrzej Stasiuk, <i>Miejsce</i> [z tomu <i>Opowieści galicyjskie</i>]; Olga Tokarczuk, <i>Profesor Andrews w Warszawie</i> [z tomu <i>Gra na wielu bębenkach</i>]; Ryszard Kapuściński, <i>Podróże z Herodotem</i> [fragm.]; wybrane utwory okresu stanu wojennego; powojenna piosenka literacka – wybrane utwory Jacka Kaczmarskiego, Wojciecha</p>
---	--	--	--	--

<p><i>Pana Tadeusza</i> Adama Mickiewicza;</p> <ul style="list-style-type: none"> • podejmuje próbę porównywania utworów literackich lub ich fragmentów; • przedstawia z pomocą nauczyciela propozycję odczytania utworu na poziomie dosłownym; • z pomocą nauczyciela wykorzystuje w interpretacji utworów literackich kontekst historyczno-literacki i biograficzny; • rozpoznaje obecne w utworach literackich wybrane wartości uniwersalne, np. platońską triadę: dobro, piękno, prawdę; miłość, wolność, rodzinę; i narodowe, np. tradycję. 	<p>rozpoznaje podstawowe motywy i toposy (np.: problematyka egzystencjalna, jednostka a społeczeństwo, samotna jednostka wobec opresyjnego systemu, Polacy w czasie niewoli i w czasie wolności, proces degradacji psychicznej człowieka, historia w życiu narodu, codzienność, zwyczajność, motyw artysty, rola poety i poezji, postawa twórcza, motywy apokaliptyczne, Eros i Tanatos, motyw tańca, motyw labiryntu, wędrówki, <i>theatrum mundi</i>, motyw przemijania i pamięci; motywy literatury emigracyjnej);</p> <ul style="list-style-type: none"> • potrafi odwołać się do wiedzy o tekstach poznanych w szkole podstawowej, w tym: <i>Dziadów</i> cz. II oraz <i>Pana Tadeusza</i> Adama Mickiewicza; 	<p><i>bębenkach</i>]; Ryszard Kapuściński, <i>Podróże z Herodotem</i> [fragm.]; wybrane utwory okresu stanu wojennego; powojenna piosenka literacka – wybrane utwory Jacka Kaczmarskiego, Wojciecha Młynarskiego, Agnieszki Osieckiej oraz wybrane teksty Kabaretu Starszych Panów, a także utwory w wykonaniu Ewy Demarczyk);</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje tematykę i problematykę omawianych tekstów oraz jej związek z programami i ideami epoki literackiej, zjawiskami społecznymi, historycznymi, egzystencjalnymi i estetycznymi (np.: żelazna kurtyna, zimna wojna, odwilż, mała stabilizacja, wybór Karola Wojtyły na papieża, „Solidarność”; 	<p>utwory Jacka Kaczmarskiego, Wojciecha Młynarskiego, Agnieszki Osieckiej oraz wybrane teksty Kabaretu Starszych Panów, a także utwory w wykonaniu Ewy Demarczyk);</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje tematykę i problematykę omawianych tekstów oraz jej związek z programami i ideami epoki literackiej, zjawiskami społecznymi, historycznymi, egzystencjalnymi i estetycznymi (np.: żelazna kurtyna, zimna wojna, odwilż, mała stabilizacja, wybór Karola Wojtyły na papieża, „Solidarność”, stan wojenny, obrady Okrągłego Stołu; egzystencjalizm, psychoanaliza społeczna, personalizm, postmodernizm; temat 	<p>Młynarskiego, Agnieszki Osieckiej oraz wybrane teksty Kabaretu Starszych Panów, a także utwory w wykonaniu Ewy Demarczyk);</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje tematykę i problematykę omawianych tekstów oraz jej związek z programami i ideami epoki literackiej; zjawiskami społecznymi, historycznymi, egzystencjalnymi i estetycznymi (np.: żelazna kurtyna, zimna wojna, odwilż, mała stabilizacja, wybór Karola Wojtyły na papieża, „Solidarność”, stan wojenny, obrady Okrągłego Stołu; egzystencjalizm, psychoanaliza społeczna, personalizm, postmodernizm; temat rozliczeń z wydarzeniami wojny w literaturze niemieckiej, francuskiej, obecne po wojnie mechanizmy
--	--	--	---	--

	<ul style="list-style-type: none"> • porównuje utwory literackie lub ich fragmenty, dostrzega kontynuacje i nawiązania w porównywanych utworach; • przedstawia propozycję odczytania utworu na poziomie dosłownym; • wykorzystuje w interpretacji utworów literackich kontekst historycznoliteracki, biograficzny, kulturowy; • rozpoznaje obecne w utworach literackich wartości uniwersalne, np. platońską triadę: dobro, piękno, prawdę; miłość, wolność, odwagę, altruizm, odpowiedzialność, tolerancję, szacunek; rodzinę, i narodowe, np. tradycję, patriotyzm. 	<p>stan wojenny, obrady Okrągłego Stołu; egzystencjalizm, psychoanaliza społeczna, personalizm, postmodernizm; temat rozliczeń z wydarzeniami wojny w literaturze niemieckiej, francuskiej, obecne po wojnie mechanizmy totalitarne oparte na propagandzie i cenzurze – w literaturze angielskiej, silny wpływ ideologiczny na literaturę radziecką, pokolenie '56, kaskaderzy literatury, pokolenie '68, nowomowa, drugi obieg wydawniczy; realizm socjalistyczny, pop-art, akcjonizm, konceptualizm, hiperrealizm; teatr eksperymentalny, musical, Nowa Fala; muzyka dodekafoniczna, punktualizm, muzyka konkretna, minimalizm, polska szkoła filmowa,</p>	<p>rozliczeń z wydarzeniami wojny w literaturze niemieckiej, francuskiej, obecne po wojnie mechanizmy totalitarne oparte na propagandzie i cenzurze – w literaturze angielskiej, silny wpływ ideologiczny na literaturę radziecką, pokolenie '56, kaskaderzy literatury, pokolenie '68, nowomowa, drugi obieg wydawniczy; realizm socjalistyczny, pop-art, akcjonizm, konceptualizm, hiperrealizm; teatr eksperymentalny, musical, Nowa Fala; muzyka dodekafoniczna, punktualizm, muzyka konkretna, minimalizm, muzyka popularna; polska szkoła filmowa, kino moralnego niepokoju; folklor, jazz); <ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje sposoby kreowania w utworze </p>	<p>totalitarne oparte na propagandzie i cenzurze – w literaturze angielskiej, silny wpływ ideologiczny na literaturę radziecką, pokolenie '56, kaskaderzy literatury, pokolenie '68, nowomowa, drugi obieg wydawniczy; realizm socjalistyczny, pop-art, akcjonizm, konceptualizm, hiperrealizm; teatr eksperymentalny, musical, Nowa Fala; muzyka dodekafoniczna, punktualizm, muzyka konkretna, minimalizm, muzyka popularna; polska szkoła filmowa, kino moralnego niepokoju; folklor, jazz); <ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje sposoby kreowania w utworze literackim: świata przedstawionego (fabuły, bohaterów, akcji, wątków, motywów), narracji, sytuacji lirycznej; interpretuje je i wartościuje (np. wy- </p>
--	---	--	---	---

		<p>kino moralnego niepokoju; folklor, jazz); poddaje ją refleksji;</p> <ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje sposoby kreowania w utworze literackim: świata przedstawionego (fabuły, bohaterów, akcji, wątków, motywów), narracji, sytuacji lirycznej; interpretuje je i wartościuje (np. występują różne typy bohatera: bohater-narrator, bohater-everyman, bohater-przedstawiciel pokolenia, antybohater; sposób przedstawienia postaci umożliwia ukazanie różnych postaw oraz sytuacji egzystencjalnych, dopuszczenie przez narratora głosu innych bohaterów podkreśla dążenie do obiektywizmu swojej relacji i nadaje narracji dramatyzmu, istotny jest wpływ wojennych/ 	<p>literackim: świata przedstawionego (fabuły, bohaterów, akcji, wątków, motywów), narracji, sytuacji lirycznej; interpretuje je i wartościuje (np. występują różne typy bohatera: bohater-narrator, bohater-everyman, bohater-przedstawiciel pokolenia, antybohater; sposób przedstawienia postaci umożliwia ukazanie różnych postaw oraz sytuacji egzystencjalnych, dopuszczenie przez narratora głosu innych bohaterów podkreśla dążenie do obiektywizmu swojej relacji i nadaje narracji dramatyzmu, istotny jest wpływ wojennych/emigracyjnych przeżyć osoby mówiącej na postrzeganie przez nią świata wartości, na ich człowieczeństwo)</p>	<p>stępują różne typy bohatera: bohater-narrator, bohater-everyman, bohater-przedstawiciel pokolenia, antybohater; sposób przedstawienia postaci umożliwia ukazanie różnych postaw oraz sytuacji egzystencjalnych, dopuszczenie przez narratora głosu innych bohaterów podkreśla dążenie do obiektywizmu swojej relacji i nadaje narracji dramatyzmu, istotny jest wpływ wojennych/emigracyjnych przeżyć osoby mówiącej na postrzeganie przez nią świata wartości, na ich człowieczeństwo)</p> <ul style="list-style-type: none"> rozumie pojęcie motywu literackiego i toposu, rozpoznaje podstawowe motywy i toposy (np.: problematyka egzystencjalna, jednostka a społeczeństwo, samotna jednostka wobec opresyjnego systemu,
--	--	---	---	---

		<p>emigracyjnych przeżyć osoby mówiącej na postrzeganie przez nią świata wartości, na ich człowieczeństwo)</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozumie pojęcie motywu literackiego i toposu, rozpoznaje podstawowe motywy i toposy (np.: problematyka egzystencjalna, jednostka a społeczeństwo, samotna jednostka wobec opresyjnego systemu, Polacy w czasie niewoli i w czasie wolności, proces degradacji psychicznej człowieka, historia w życiu narodu, codzienność, zwyczajność, motyw artysty, rola poety i poezji, postawa twórcza, motywy apokaliptyczne, Eros i Tanatos, motyw tańca, motyw labiryntu, wędrówki, <i>theatrum mundi</i>, motyw przemijania i pamięci; motywy literatury emigracyjnej); oraz dostrzega 	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie pojęcie motywu literackiego i toposu, rozpoznaje podstawowe motywy i toposy (np.: problematyka egzystencjalna, jednostka a społeczeństwo, samotna jednostka wobec opresyjnego systemu, Polacy w czasie niewoli i w czasie wolności, proces degradacji psychicznej człowieka, historia w życiu narodu, codzienność, zwyczajność, motyw artysty, rola poety i poezji, postawa twórcza, motywy apokaliptyczne, Eros i Tanatos, motyw tańca, motyw labiryntu, wędrówki, <i>theatrum mundi</i>, motyw przemijania i pamięci; motywy literatury emigracyjnej); oraz dostrzega żywotność motywów biblijnych (np. postać Hioba) i antycznych w utworach literackich; określa ich rolę 	<p>Polacy w czasie niewoli i w czasie wolności, proces degradacji psychicznej człowieka, historia w życiu narodu, codzienność, zwyczajność, motyw artysty, rola poety i poezji, postawa twórcza, motywy apokaliptyczne, Eros i Tanatos, motyw tańca, motyw labiryntu, wędrówki, <i>theatrum mundi</i>, motyw przemijania i pamięci; motywy literatury emigracyjnej); oraz dostrzega żywotność motywów biblijnych (np. postać Hioba) i antycznych w utworach literackich; określa ich rolę w tworzeniu znaczeń uniwersalnych;</p> <ul style="list-style-type: none"> • w interpretacji utworów literackich często i poprawnie odwołuje się do tekstów poznanych w szkole podstawowej, w tym: do <i>Dziadów</i> cz. II oraz <i>Pana Tadeusza</i> Adama Mickiewicza;
--	--	--	---	--

		<p>żywołność motywów biblijnych (np. postać Hioba) i antycznych w utworach literackich; określa ich rolę w tworzeniu znaczeń uniwersalnych;</p> <ul style="list-style-type: none"> • w interpretacji utworów literackich odwołuje się do tekstów poznanych w szkole podstawowej, w tym: do <i>Dziadów cz. II</i> oraz <i>Pana Tadeusza</i> Adama Mickiewicza; • porównuje utwory literackie lub ich fragmenty, dostrzega kontynuacje i nawiązania w porównywanych utworach, określa cechy wspólne i różne; • przedstawia propozycję interpretacji utworu, wskazuje w tekście miejsca, które mogą stanowić argumenty na poparcie jego propozycji interpretacyjnej; 	<p>w tworzeniu znaczeń uniwersalnych;</p> <ul style="list-style-type: none"> • w interpretacji utworów literackich często i poprawnie odwołuje się do tekstów poznanych w szkole podstawowej, w tym: do <i>Dziadów cz. II</i> oraz <i>Pana Tadeusza</i> Adama Mickiewicza; • konstruktywnie porównuje utwory literackie lub ich fragmenty, dostrzega kontynuacje i nawiązania w porównywanych utworach, określa cechy wspólne i różne; • przedstawia własną, oryginalną i rzeczową propozycję interpretacji utworu, wskazuje w tekście miejsca, które mogą stanowić argumenty na poparcie jego propozycji interpretacyjnej; 	<ul style="list-style-type: none"> • konstruktywnie porównuje utwory literackie lub ich fragmenty, dostrzega kontynuacje i nawiązania w porównywanych utworach, określa cechy wspólne i różne; • przedstawia własną, oryginalną i rzeczową propozycję interpretacji utworu, wskazuje w tekście miejsca, które mogą stanowić argumenty na poparcie jego propozycji interpretacyjnej; odwołuje się do własnych doświadczeń i obserwacji oraz wybranych tekstów kultury; • wykorzystuje w interpretacji utworów literackich potrzebne konteksty, szczególnie kontekst historycznoliteracki, historyczny, polityczny, kulturowy, filozoficzny, biograficzny, mitologiczny, biblijny, egzystencjalny, społeczny i inne
--	--	--	--	--

		<ul style="list-style-type: none"> • wykorzystuje w interpretacji utworów literackich potrzebne konteksty, szczególnie kontekst historycznoliteracki, historyczny, polityczny, kulturowy, filozoficzny, biograficzny, mitologiczny, biblijny, egzystencjalny, społeczny; • rozpoznaje obecne w utworach literackich wartości uniwersalne, np. platońską triadę: dobro, piękno, prawdę; miłość, wolność, odwagę, altruizm, odpowiedzialność, tolerancję, szacunek; rodzinę; i narodowe, np.: symbole narodowe, tradycję narodową, patriotyzm, tożsamość; określa ich rolę i związek z problematyką utworu oraz znaczenie dla budowania własnego systemu wartości; wie, 	<p>odwołuje się do własnych doświadczeń i obserwacji oraz wybranych tekstów kultury;</p> <ul style="list-style-type: none"> • wykorzystuje w interpretacji utworów literackich potrzebne konteksty, szczególnie kontekst historycznoliteracki, historyczny, polityczny, kulturowy, filozoficzny, biograficzny, mitologiczny, biblijny, egzystencjalny, społeczny i inne • trafnie rozpoznaje obecne w utworach literackich wartości uniwersalne, np. platońską triadę: dobro, piękno, prawdę; miłość, wolność, odwagę, altruizm, odpowiedzialność, tolerancję, szacunek; rodzinę; i narodowe, np.: symbole narodowe, tradycję narodową, patriotyzm, tożsamość; określa dokładnie ich 	<ul style="list-style-type: none"> • trafnie rozpoznaje obecne w utworach literackich wartości uniwersalne, np. platońską triadę: dobro, piękno, prawdę; miłość, wolność, odwagę, altruizm, odpowiedzialność, tolerancję, szacunek; rodzinę; i narodowe, np.: symbole narodowe, tradycję narodową, patriotyzm, tożsamość; określa dokładnie ich rolę i związek z problematyką utworu oraz znaczenie dla budowania własnego systemu wartości; wie, co to etyka Camusa, a także Herbertowska etyka heroiczna i kodeks Pana Cogito oraz moralna odpowiedzialność artysty.
--	--	---	--	---

		co to etyka Camusa, a także Herbertowska etyka heroiczna i kodeks Pana Cogito oraz moralna odpowiedzialność artysty.	rolę i związek z problematyką utworu oraz znaczenie dla budowania własnego systemu wartości; wie, co to etyka Camusa, a także Herbertowska etyka heroiczna i kodeks Pana Cogito oraz moralna odpowiedzialność artysty.	
I. Kształcenie literackie i kulturowe. Odbiór tekstów kultury				
Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:
<ul style="list-style-type: none"> • potrafi przetwarzać i układać pod względem ważności proste informacje z tekstów, np. publicystycznych, naukowych; • przy pomocy nauczyciela analizuje strukturę tekstu: odczytuje jego sens, główną myśl, sposób prowadzenia wywodu oraz argumentację; 	<ul style="list-style-type: none"> • przetwarza i hierarchizuje informacje z tekstów, np. publicystycznych, naukowych, w stopniu umożliwiającym funkcjonalne ich wykorzystanie zarówno podczas lekcji, jak i w trakcie samodzielnej pracy; • odczytuje sens utworu, jego główną myśl, 	<ul style="list-style-type: none"> • przetwarza i hierarchizuje informacje z tekstów, np. publicystycznych popularnonaukowych, naukowych; • analizuje strukturę tekstu: odczytuje jego sens, główną myśl, sposób prowadzenia 	<ul style="list-style-type: none"> • szybko i sprawnie przetwarza i hierarchizuje informacje z tekstów, np. publicystycznych, popularnonaukowych, naukowych; • poprawnie i dokładnie analizuje strukturę tekstu: odczytuje jego sens, główną myśl, sposób prowadzenia 	<ul style="list-style-type: none"> • odczytuje dzieła sztuki z różnych dziedzin na poziomie dosłownym i przenośnym, porównuje ze sobą dzieła z różnych dziedzin sztuki i różnych epok; • szybko i sprawnie przetwarza i hierarchizuje informacje z tekstów, np. publicystycznych,

<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje niektóre teksty publicystyczne (artykuł), retoryczne (przemówienie) i popularnonaukowe (notatka encyklopedyczna, definicja); • tu brak punktu • wie, że starożytny teatr grecki wpłynął na rozwój sztuki teatralnej; • z pomocą nauczyciela rozumie pojęcie <i>katharsis</i>; • potrafi wymienić główne prądy filozoficzne epoki: egzystencjalizm, psychoanalizę społeczną, personalizizm, postmodernizm; • zazwyczaj potrafi odczytać na poziomie dosłownym pozaliterackie teksty kultury; • z reguły odróżnia dzieła kultury wysokiej od tekstów kultury popularnej. 	<p>sposób prowadzenia wywodu oraz argumentację;</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje specyfikę tekstów publicystycznych (artykuł, reportaż), retorycznych (przemówienie, laudacja) i popularnonaukowych (notatka encyklopedyczna, definicja); wśród tekstów prasowych zazwyczaj rozróżnia wiadomość i komentarz; dostrzega zastosowane w tekstach środki językowe; • odczytuje informacje i przekazy jawne i ukryte; rozróżnia odpowiedzi; • określa wpływ starożytnego teatru greckiego na rozwój sztuki teatralnej; wie, że wiek XX i przełom XX/XXI w. to czas przemian w teatrze, że oprócz tradycyjnego teatru dramatycznego 	<p>wywodu oraz argumentację;</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje specyfikę tekstów publicystycznych (artykuł, reportaż, felieton), retorycznych (przemówienie, laudacja), popularnonaukowych (notatka encyklopedyczna, definicja) i naukowych (rozprawa); wśród tekstów prasowych rozróżnia wiadomość i komentarz; rozpoznaje środki językowe zastosowane w tekstach; • odczytuje informacje i przekazy jawne i ukryte; rozróżnia odpowiedzi właściwe i unikowe; • określa wpływ starożytnego teatru greckiego na rozwój sztuki teatralnej; wie, że wiek XX i przełom XX/XXI w. to czas przemian w teatrze, że oprócz tradycyjnego teatru dramatycznego 	<p>wywodu oraz argumentację;</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje specyfikę tekstów publicystycznych (artykuł, felieton, reportaż), retorycznych (przemówienie, laudacja), popularnonaukowych (notatka encyklopedyczna, definicja) i naukowych (rozprawa); wśród tekstów prasowych rozróżnia wiadomość, komentarz; rozpoznaje środki językowe i ich funkcje zastosowane w tekstach; • właściwie odczytuje informacje i przekazy jawne i ukryte; wśród wielu komunikatów rozróżnia odpowiedzi właściwe i unikowe; • precyzyjnie określa wpływ starożytnego teatru greckiego na rozwój sztuki teatralnej; wie, że wiek XX i przełom XX/XXI w. to czas 	<p>popularnonaukowych, naukowych;</p> <ul style="list-style-type: none"> • poprawnie i dokładnie analizuje strukturę tekstu: odczytuje jego sens, główną myśl, sposób prowadzenia wywodu oraz argumentację; • rozpoznaje specyfikę tekstów publicystycznych (artykuł, felieton, reportaż), retorycznych (przemówienie, laudacja, popularnonaukowych (notatka encyklopedyczna, definicja) i naukowych (rozprawa); wśród tekstów prasowych rozróżnia wiadomość, komentarz; szybko i trafnie rozpoznaje środki językowe i ich funkcje zastosowane w tekstach; • właściwie odczytuje informacje jawne i ukryte; wśród wielu komunikatów rozróżnia z łatwością odpowiedzi właściwe i unikowe;
---	---	--	---	---

	<p>znaczną rolę odgrywa teatr eksperymentalny; wie, że lata 50. i 60. XX w. w Polsce to czas rozwoju dramatu;</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozumie pojęcie <i>katharsis</i>; • charakteryzuje główne prądy filozoficzne: egzystencjalizm, psychoanalizę społeczną, personalizm, postmodernizm oraz określa ich wpływ na kulturę epoki; • odczytuje na poziomie dosłownym pozaliterackie teksty kultury, stosując kod właściwy danej dziedzinie sztuki; • odróżnia dzieła kultury wysokiej od tekstów kultury popularnej. 	<p>znaczną rolę odgrywa teatr eksperymentalny (alternatywny, offowy); wie, że lata 50. i 60. XX w. w Polsce to czas rozwoju dramatu i nawiązywania do popularnego w Europie teatru absurdu;</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozumie pojęcie <i>katharsis</i> i charakteryzuje jego rolę w kształtowaniu odbioru dzieła; • charakteryzuje główne prądy filozoficzne: egzystencjalizm (ateistyczny, chrześcijański), psychoanalizę społeczną, personalizm, postmodernizm oraz określa ich wpływ na kulturę epoki; • odczytuje pozaliterackie teksty kultury, stosując kod właściwy danej dziedzinie sztuki; 	<p>przemian w teatrze, że oprócz tradycyjnego teatru dramatycznego znaczną rolę odgrywa teatr eksperymentalny (alternatywny, offowy), w którym przekracza się granice między sztukami oraz między teatrem a życiem codziennym; wie, że lata 50. i 60. XX w. w Polsce to czas rozwoju dramatu i nawiązywania do popularnego w Europie teatru absurdu łączącego groteskę z ironicznym dystansem; to także rozwój teatru autorskiego i wielu nieformalnych ośrodków teatralnych;</p> <ul style="list-style-type: none"> • posługuje się pojęciem <i>katharsis</i> i charakteryzuje jego rolę w kształtowaniu odbioru dzieła; • wyczerpująco charakteryzuje główne prądy filozoficzne; 	<ul style="list-style-type: none"> • precyzyjnie określa wpływ starożytnego teatru greckiego na rozwój sztuki teatralnej; wie, że wiek XX i przełom XX/XXI w. to czas przemian w teatrze, że oprócz tradycyjnego teatru dramatycznego znaczną rolę odgrywa teatr eksperymentalny (alternatywny, offowy), w którym przekracza się granice między sztukami oraz między teatrem a życiem codziennym; wie, że lata 50. i 60. XX w. w Polsce to czas rozwoju dramatu i nawiązywania do popularnego w Europie teatru absurdu łączącego groteskę z ironicznym dystansem; to także rozwój teatru autorskiego i rozwój wielu nieformalnych ośrodków teatralnych; • posługuje się pojęciem <i>katharsis</i> i charakteryzuje
--	--	---	--	--

		<ul style="list-style-type: none"> • odróżnia dzieła kultury wysokiej od tekstów kultury popularnej; stosuje kryteria pozwalające odróżnić arcydzieło od kiczu. 	<p>egzystencjalizm (ateistyczny, chrześcijański), psychoanalizę społeczną, personalizm, postmodernizm oraz określa ich wpływ na kulturę epoki;</p> <ul style="list-style-type: none"> • na poziomie dosłownym i przenośnym odczytuje pozaliterackie teksty kultury, stosując kod właściwy danej dziedzinie sztuki; • odróżnia dzieła kultury wysokiej od tekstów kultury popularnej; stosuje kryteria pozwalające odróżnić arcydzieło od kiczu. 	<p>jego rolę w kształtowaniu odbioru dzieła;</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyczerpująco charakteryzuje główne prądy filozoficzne epoki oraz określa ich wpływ na jej kulturę; • na poziomie dosłownym, przenośnym i symbolicznym odczytuje pozaliterackie teksty kultury, stosując kod właściwy danej dziedzinie sztuki; • odróżnia dzieła kultury wysokiej od tekstów kultury popularnej; stosuje kryteria pozwalające odróżnić arcydzieło od kiczu.
II. Kształcenie językowe. Gramatyka języka polskiego				
Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:

<ul style="list-style-type: none"> • przy pomocy nauczyciela wykorzystuje wiedzę z dziedziny fleksji, słowotwórstwa, frazeologii i składni do analizy i interpretacji tekstów oraz przy tworzeniu własnych wypowiedzi; • zna i potrafi rozróżnić typy zdań wielokrotnie złożonych; • z pomocą nauczyciela rozpoznaje argumentacyjny charakter różnych konstrukcji składniowych; • rozumie, że szyk wyrazów w zdaniu ma wpływ na znaczenie wypowiedzi. 	<ul style="list-style-type: none"> • wykorzystuje wiedzę z dziedziny fleksji, słowotwórstwa, frazeologii i składni do analizy i interpretacji tekstów oraz przy tworzeniu własnych wypowiedzi; • zna i potrafi rozróżnić typy zdań wielokrotnie złożonych; rozpoznaje ich funkcje w tekście; • rozpoznaje argumentacyjny charakter różnych konstrukcji składniowych; • rozumie, że szyk wyrazów w zdaniu może zmieniać znaczenie wypowiedzi. 	<ul style="list-style-type: none"> • wykorzystuje wiedzę z dziedziny fleksji, słowotwórstwa, frazeologii i składni do analizy i interpretacji tekstów oraz przy tworzeniu własnych wypowiedzi; • rozumie zróżnicowanie składniowe zdań wielokrotnie złożonych, rozpoznaje ich funkcje w tekście i wykorzystuje je do budowy wypowiedzi o różnym charakterze; • rozpoznaje argumentacyjny charakter różnych konstrukcji składniowych i ich funkcje w tekście; wykorzystuje je do budowy własnych wypowiedzi; • rozumie rolę szyku wyrazów w zdaniu oraz określa rolę jego przekształceń w budowaniu znaczenia wypowiedzi. 	<ul style="list-style-type: none"> • funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę z dziedziny fleksji, słowotwórstwa, frazeologii i składni do analizy i interpretacji tekstów oraz przy tworzeniu własnych wypowiedzi; • rozumie zróżnicowanie składniowe zdań wielokrotnie złożonych, rozpoznaje ich funkcje w tekście i trafnie je wykorzystuje do budowy wypowiedzi o różnym charakterze; • rozpoznaje argumentacyjny charakter różnych konstrukcji składniowych i ich funkcje w tekście; wykorzystuje je funkcjonalnie do budowy własnych wypowiedzi; • rozumie rolę szyku wyrazów w zdaniu oraz 	<ul style="list-style-type: none"> • świadomie i funkcjonalnie stosuje zasady różnicowania językowego; • samodzielnie wzbogaca swoją wiedzę o języku; • funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę z dziedziny fleksji, słowotwórstwa, frazeologii i składni do analizy i interpretacji tekstów oraz przy tworzeniu własnych wypowiedzi; • rozumie zróżnicowanie składniowe zdań wielokrotnie złożonych, rozpoznaje ich funkcje w tekście i trafnie je wykorzystuje do budowy wypowiedzi o różnym charakterze; • rozpoznaje argumentacyjny charakter różnych konstrukcji składniowych i ich funkcje w tekście; wykorzystuje je funkcjonalnie do budowy własnych wypowiedzi;
---	--	--	--	---

			określa rolę jego przekształceń w budowaniu znaczenia wypowiedzi.	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie rolę szyku wyrazów w zdaniu oraz określa rolę jego przekształceń w budowaniu znaczenia wypowiedzi.
II. Kształcenie językowe. Zróżnicowanie języka				
Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:
<ul style="list-style-type: none"> • rozróżnia pojęcie stylu i stylizacji; • dostrzega style funkcjonalne polszczyzny; • dostrzega zjawisko mody językowej we współczesnym języku; • na poziomie ogólnym potrafi określić podstawowe znaczenie zapożyczeń w tekście; • zna wybrane biblizmy, mitologizmy, sentencje, przysłowia i aforyzmy wywodzące się z mitologii, 	<ul style="list-style-type: none"> • rozróżnia pojęcie stylu i stylizacji; • dostrzega style funkcjonalne polszczyzny oraz rozumie zasady ich stosowania; • rozpoznaje modę językową we współczesnym języku i podejmuje próbę oceny zjawiska; • określa rodzaje zapożyczeń w języku polskim; • zna i rozumie biblizmy, mitologizmy, sentencje, przysłowia i aforyzmy 	<ul style="list-style-type: none"> • definiuje i rozróżnia pojęcie stylu i stylizacji; rozumie ich znaczenie w tekście; • rozróżnia style funkcjonalne polszczyzny oraz rozumie zasady ich stosowania; • rozpoznaje i ocenia modę językową we współczesnym języku; wie, że to zjawisko polega na krótkotrwałej popularności pewnych form językowych, 	<ul style="list-style-type: none"> • posługuje się pojęciami stylu i stylizacji; rozumie ich znaczenie w tekście; • rozróżnia style funkcjonalne polszczyzny oraz rozumie zasady ich użycia; stosuje je w praktyce; • rozpoznaje i ocenia modę językową we współczesnym języku; wie, że to zjawisko polega na krótkotrwałej popularności pewnych form językowych, wynikającej z przekonania o ich 	<ul style="list-style-type: none"> • posługuje się pojęciami stylu i stylizacji; rozumie ich znaczenie w tekście; • rozróżnia style funkcjonalne polszczyzny oraz rozumie zasady ich użycia; stosuje je w praktyce; • rozpoznaje i ocenia modę językową we współczesnym języku; wie, że to zjawisko polega na krótkotrwałej popularności pewnych form językowych, wynikającej z przekonania o ich oryginalności lub atrakcyjności; rozumie, że prowadzi ono do ubożenia

<p>Biblii oraz polskiej tradycji kulturowej;</p> <ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje rodzaje stylizacji (np. kolokwializacja); dostrzega słownictwo o charakterze wartościującym. 	<p>obecne w literaturze na przestrzeni epok;</p> <ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje rodzaje stylizacji (kolokwializacja; stylizacja barokowa) oraz określa ich funkcje w tekście rozpoznaje słownictwo o charakterze wartościującym; odróżnia słownictwo neutralne od słownictwa o zabarwieniu emocjonalnym/nacechowanym. 	<p>wynikającej z przekonania o ich oryginalności lub atrakcyjności;</p> <ul style="list-style-type: none"> poprawnie określa rodzaje zapożyczeń i próbuje określić sposób ich funkcjonowania w polszczyźnie poznanych epok; zna, rozumie i wykorzystuje biblizmy, mitologizmy, sentencje, przysłowia i aforyzmy obecne w polskim dziedzictwie kulturowym; poprawnie rozpoznaje i nazywa rodzaje stylizacji (kolokwializacja, stylizacja środowiskowa, stylizacja barokowa, stylizacja biblijna) oraz określa ich funkcje w tekście; rozpoznaje słownictwo o charakterze wartościującym; odróżnia słownictwo neutralne 	<p>oryginalności lub atrakcyjności; rozumie, że prowadzi ono do ubożenia języka, rezygnacji z bardziej precyzyjnych określeń;</p> <ul style="list-style-type: none"> dokładnie określa rodzaje zapożyczeń i sposób ich funkcjonowania w polszczyźnie poznanych epok; odnosi wskazane zjawiska do współczesnej polszczyzny; zna, rozumie i funkcjonalnie wykorzystuje biblizmy, mitologizmy, sentencje, przysłowia i aforyzmy obecne w polskim dziedzictwie kulturowym; rozpoznaje rodzaje stylizacji (kolokwializacja, stylizacja środowiskowa, stylizacja barokowa, stylizacja biblijna) 	<p>języka, rezygnacji z bardziej precyzyjnych określeń;</p> <ul style="list-style-type: none"> dokładnie określa i nazywa rodzaje zapożyczeń i sposób ich funkcjonowania w polszczyźnie poznanych epok; odnosi wskazane zjawiska do współczesnej polszczyzny; zna, rozumie i funkcjonalnie wykorzystuje biblizmy, mitologizmy, sentencje, przysłowia i aforyzmy obecne w polskim dziedzictwie kulturowym; rozpoznaje rodzaje stylizacji (kolokwializacja, stylizacja środowiskowa, stylizacja barokowa, stylizacja biblijna) oraz trafnie określa ich funkcje w tekście; rozpoznaje słownictwo o charakterze wartościującym; odróżnia słownic-
---	--	---	--	--

		od słownictwa o zabarwieniu emocjonalnym, oficjalne od potocznego.	<p>oraz trafnie określa ich funkcje w tekście;</p> <ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje słownictwo o charakterze wartościującym; odróżnia słownictwo neutralne od słownictwa o zabarwieniu emocjonalnym, oficjalne od potocznego. 	two neutralne od słownictwa o zabarwieniu emocjonalnym, oficjalne od potocznego.
II. Kształcenie językowe. Komunikacja językowa i kultura języka				
Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:
<ul style="list-style-type: none"> rozumie pojęcie znaku językowego; wie, że język to system znaków; zna pojęcie aktu komunikacji językowej; potrafi wymienić funkcje tekstu; rozpoznaje z pomocą nauczyciela niektóre zjawiska powodujące 	<ul style="list-style-type: none"> zna, rozumie i stosuje pojęcie znaku językowego oraz języka jako systemu znaków; rozróżnia typy znaków i określa ich funkcje w tekście; zna pojęcie aktu komunikacji językowej oraz jego składowe (komunikat, nadawca, odbiorca, kod, kontekst, kontakt); 	<ul style="list-style-type: none"> zna, rozumie i stosuje pojęcie znaku językowego oraz języka jako systemu znaków; rozróżnia typy znaków i określa ich funkcje w tekście; zna i rozumie pojęcie aktu komunikacji językowej oraz jego składowe (komunikat, nadawca, odbiorca, kod, kontekst, kontakt); 	<ul style="list-style-type: none"> zna, rozumie i stosuje pojęcie znaku językowego oraz języka jako systemu znaków; trafnie rozróżnia typy znaków i określa ich funkcje w tekście; posługuje się pojęciem aktu komunikacji językowej oraz jego składowymi (komunikat, nadawca, odbiorca, kod, kontekst, kontakt); 	<ul style="list-style-type: none"> świadomie i funkcjonalnie stosuje zasady komunikacji wypowiedzi i kultury języka; zna, rozumie i stosuje pojęcie znaku językowego oraz języka jako systemu znaków; trafnie rozróżnia typy znaków i określa ich funkcje w tekście;

<p>niejednoznaczność wypowiedzi (np. przemilczenia, niedopowiedzenia);</p> <ul style="list-style-type: none"> • wie, że istnieją różne odmiany polszczyzny; • stosuje niektóre zasady etyki wypowiedzi; wartościuje wybrane wypowiedzi językowe, stosując przejrzyste (jednoznaczne) kryteria, np. prawda – fałsz, poprawność – niepoprawność; • rozróżnia pojęcia manipulacji, dezinformacji, stereotypu; • na ogół stosuje zasady etykiety językowej w wypowiedziach ustnych i pisemnych odpowiednio do sytuacji; • wie, że wszyscy użytkownicy języka powinni dbać nie tylko o to, by ich wypowiedzi były poprawnie sformułowane, ale też o odpowiednie nastawienie 	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje i zazwyczaj określa funkcje tekstu (informatywną, poetycką, metajęzykową, ekspresywną, impresywną – w tym perswazyjną); • rozpoznaje niektóre zjawiska powodujące niejednoznaczność wypowiedzi (np. paradoksy, przemilczenia, grę słów, niedopowiedzenia, homonimie); • stara się posługiwać różnymi odmianami polszczyzny w zależności od sytuacji komunikacyjnej; • stosuje zasady etyki wypowiedzi jako zasady dotyczące postaw oraz zachowań uczestników rozmowy; • rozróżnia pojęcia manipulacji, dezinformacji, 	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje i określa funkcje tekstu (informatywną, poetycką, metajęzykową, ekspresywną, impresywną – w tym perswazyjną); • rozpoznaje zjawiska powodujące niejednoznaczność wypowiedzi (np. paradoksy, przemilczenia, niedopowiedzenia, elipsy/ wyrzutnie, anakoluty, grę słów, homonimie), dba o jasność i precyzję komunikatu; • posługuje się różnymi odmianami polszczyzny w zależności od sytuacji komunikacyjnej; • stosuje zasady etyki wypowiedzi; wartościuje wypowiedzi językowe, stosując kryteria, np. prawda – fałsz, 	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje i określa funkcje tekstu (informatywną, poetycką, metajęzykową, ekspresywną, impresywną – w tym perswazyjną); • trafnie rozpoznaje i nazywa zjawiska powodujące niejednoznaczność wypowiedzi (np. paradoksy, przemilczenia, niedopowiedzenia, elipsy/wyrzutnie, anakoluty, grę słów, homonimie), dba o jasność i precyzję komunikatu; • sprawnie posługuje się różnymi odmianami polszczyzny w zależności od sytuacji komunikacyjnej; • stosuje zasady etyki wypowiedzi; wartościuje wypowiedzi językowe, stosując kryteria, np. prawda – fałsz, 	<ul style="list-style-type: none"> • sprawnie posługuje się pojęciem aktu komunikacji językowej oraz jego składowymi (komunikat, nadawca, odbiorca, kod, kontekst, kontakt); • rozpoznaje i określa funkcje tekstu (informatywną, poetycką, metajęzykową, ekspresywną, impresywną – w tym perswazyjną), • rozpoznaje i nazywa zjawiska powodujące niejednoznaczność wypowiedzi (paradoksy, przemilczenia, niedopowiedzenia, elipsy / wyrzutnie, anakoluty, grę słów, homonimie), dba o jasność i precyzję komunikatu; • sprawnie posługuje się różnymi odmianami polszczyzny w zależności od sytuacji komunikacyjnej; • stosuje zasady etyki wypowiedzi; wartościuje
---	--	---	--	---

<p>względem siebie, oparte na szacunku;</p> <ul style="list-style-type: none"> • z pomocą nauczyciela dostrzega zmiany w komunikacji językowej związane z rozwojem jej form (np. komunikacji internetowej). 	<p>stereotypu, bańki informacyjnej;</p> <ul style="list-style-type: none"> • w wypowiedziach ustnych i pisemnych stosuje zasady etykiety językowej odpowiednio do sytuacji; • wie, że wszyscy użytkownicy języka powinni dbać nie tylko o to, by ich wypowiedzi były poprawnie sformułowane, ale też o odpowiednie nastawienie względem siebie, oparte na szacunku; • dostrzega zmiany w komunikacji językowej związane z rozwojem jej form (np. komunikacji internetowej). 	<p>poprawność – niepoprawność;</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozróżnia pojęcia manipulacji, dezinformacji, postprawdy, stereotypu, bańki informacyjnej, wiralności; • w wypowiedziach ustnych i pisemnych stosuje zasady etykiety językowej odpowiednio do sytuacji, okazując szacunek rozmówcy; • charakteryzuje zmiany w komunikacji językowej związane z rozwojem jej form (np. komunikacji internetowej). 	<p>poprawność – niepoprawność;</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozróżnia pojęcia manipulacji, dezinformacji, postprawdy, stereotypu, bańki informacyjnej, wiralności; charakteryzuje je; • stosuje zasady etykiety językowej w wypowiedziach ustnych i pisemnych odpowiednio do sytuacji, okazując szacunek rozmówcy, wyrażając zainteresowanie sprawami, o których mówi, respektując jego poglądy; • wyczerpująco charakteryzuje zmiany w komunikacji językowej związane z rozwojem jej form (np. komunikacji internetowej). 	<p>wypowiedzi językowe, stosując kryteria, np. prawda – fałsz, poprawność – niepoprawność;</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozróżnia pojęcia manipulacji, dezinformacji, postprawdy, stereotypu, bańki informacyjnej, wiralności; rozpoznaje te zjawiska w tekstach i je charakteryzuje; • stosuje zasady etykiety językowej w wypowiedziach ustnych i pisemnych odpowiednio do sytuacji; zna i stosuje formy etykiety językowej; • wyczerpująco charakteryzuje zmiany w komunikacji językowej związane z rozwojem jej form (np. komunikacji internetowej).
<p>II. Kształcenie językowe. Ortografia i interpunkcja</p>				

Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:
<ul style="list-style-type: none"> • stosuje podstawowe zasady ortografii i interpunkcji poznane w szkole podstawowej; • wykorzystuje podstawowe zasady interpunkcji w zdaniach złożonych (oddzielanie przecinkiem zdań składowych); • wie, że w tekstach mogą się pojawić zamierzone błędy ortograficzne. 	<ul style="list-style-type: none"> • wykorzystuje zasady ortografii i interpunkcji poznane w szkole podstawowej; • wykorzystuje składniowo-znaczeniowy charakter interpunkcji w różnorodnych typach wypowiedzi; • wie, że w tekstach mogą się pojawić zamierzone błędy ortograficzne. 	<ul style="list-style-type: none"> • poprawnie stosuje zasady ortografii i interpunkcji poznane w szkole podstawowej; • wykorzystuje składniowo-znaczeniowy charakter interpunkcji do uwypuklenia sensów redagowanego przez siebie tekstu; • wyjaśnia znaczenie zastosowanej interpunkcji (np. funkcje wykrzyknika, wielokropka, myślnika, nawiasu, dwukropka); • wie, że w tekstach mogą się pojawić zamierzone błędy ortograficzne i zna funkcje błędów ortograficznych w artystycznym tekście. 	<ul style="list-style-type: none"> • poprawnie stosuje zasady ortografii i interpunkcji poznane w szkole podstawowej; • zna zasady interpunkcji i wykorzystuje jej składniowo-znaczeniowy charakter do uwypuklenia sensów redagowanego przez siebie tekstu; • wyjaśnia znaczenie zastosowanej interpunkcji; • wie, że w tekstach mogą się pojawić zamierzone błędy ortograficzne i zna funkcje błędów ortograficznych w tekście artystycznym (m.in.: szokowanie, podkreślenie językowej oryginalności, zwrócenie uwagi; wyraz niezgody na zastane 	<ul style="list-style-type: none"> • świadomie i funkcjonalnie stosuje zasady ortografii i interpunkcji; • dostrzega wariantowość zasad ortograficznych; • bardzo dobrze zna zasady interpunkcji i wykorzystuje jej składniowo-znaczeniowy charakter do uwypuklenia sensów redagowanego przez siebie tekstu.

			reguły; stylizacja środowiskowa; efekt humorystyczny).	
III. Tworzenie wypowiedzi. Elementy retoryki				
Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:
<ul style="list-style-type: none"> • przy pomocy nauczyciela formułuje tezy i argumenty w wypowiedzi ustnej i pisemnej; • próbuje określać cele perswazyjne w wypowiedzi literackiej i nieliterackiej; • na ogół rozumie i próbuje stosować w tekstach retorycznych zasadę kompozycyjną (np. teza, argumenty, apel, pointa); • przy pomocy nauczyciela potrafi wskazać użyte w tekście środki retoryczne (np.: pytania retoryczne, powtórzenia, apostrofy, 	<ul style="list-style-type: none"> • formułuje tezy i argumenty w samodzielnie tworzonej wypowiedzi ustnej i pisemnej; • wskazuje i rozróżnia cele perswazyjne w wypowiedzi literackiej i nieliterackiej; • rozumie i na ogół stosuje w tekstach retorycznych zasadę kompozycyjną (np. teza, argumenty, apel, pointa); • zna podstawowe środki retoryczne (powtórzenia i ich rodzaje: anaforę, epiforę, paralelizmy, pytania retoryczne, 	<ul style="list-style-type: none"> • formułuje tezy i argumenty w wypowiedzi ustnej i pisemnej przy użyciu odpowiednich konstrukcji składniowych; • wskazuje i rozróżnia cele perswazyjne w wypowiedzi literackiej i nieliterackiej; • rozumie i stosuje w tekstach retorycznych zasadę kompozycyjną (np. teza, argumenty, apel, pointa); • wyjaśnia, w jaki sposób użyte środki retoryczne 	<ul style="list-style-type: none"> • formułuje tezy i argumenty w wypowiedzi ustnej i pisemnej przy użyciu odpowiednich konstrukcji składniowych; • wskazuje i rozróżnia cele perswazyjne w wypowiedzi literackiej i nieliterackiej; • rozumie i zawsze stosuje w tekstach retorycznych zasadę kompozycyjną (np. teza, argumenty, apel, pointa); • wyjaśnia, w jaki sposób użyte środki retoryczne (np. wykrzyknienia, 	<ul style="list-style-type: none"> • formułuje tezy i argumenty w wypowiedzi ustnej i pisemnej przy użyciu odpowiednich konstrukcji składniowych; • wskazuje i rozróżnia cele perswazyjne w wypowiedzi literackiej i nieliterackiej; • rozumie i zawsze stosuje w tekstach retorycznych zasadę kompozycyjną (np. teza, argumenty, apel, pointa); • wyjaśnia, w jaki sposób użyte środki retoryczne (np. wykrzyknienia,

<p>wyliczenia, wykrzyknienia);</p> <ul style="list-style-type: none"> • potrafi wyróżnić argumenty w swojej wypowiedzi pisemnej; • zazwyczaj rozumie, na czym polegają logika i konsekwencja toku rozumowania w wypowiedziach argumentacyjnych; • odróżnia dyskusję od sporu i kłótni; • wie, że reklama zawiera informacje o produkcie albo usługach, zachęcające do ich zakupu; • przy pomocy nauczyciela rozpoznaje elementy erystyki w dyskusji; • rozumie zjawisko nowomowy. 	<p>apostrofy, wyliczenia, wykrzyknienia, inwersje);</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozróżnia typy argumentów (rzeczowe, logiczne, emocjonalne); • jest świadomy tego, na czym polegają logika i konsekwencja toku rozumowania w wypowiedziach argumentacyjnych i stosuje je we własnych tekstach; • odróżnia dyskusję od sporu i kłótni; • rozróżnia wymiar obietnic składanych w tekstach reklamy; • rozpoznaje elementy erystyki w dyskusji; • rozumie zjawisko nowomowy; określa jego cechy i funkcje w tekście. 	<p>(np. wykrzyknienia, pytania retoryczne, wyliczenia, paralelizmy, powtórzenia, apostrofy, przerzutnie, inwersje) oddziałują na odbiorcę;</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozróżnia typy argumentów (rzeczowe, logiczne, emocjonalne), w tym argumenty pozamerytoryczne (np. odwołujące się do litości, niewiedzy, groźby, autorytetu, argumenty <i>ad personam</i>); • rozumie, na czym polegają logika i konsekwencja toku rozumowania w wypowiedziach argumentacyjnych, i stosuje je we własnych tekstach; • odróżnia dyskusję od sporu i kłótni; • rozróżnia pragmatyczny i etyczny wymiar 	<p>pytania retoryczne, wyliczenia, paralelizmy, powtórzenia, apostrofy, przerzutnie, inwersje) oddziałują na odbiorcę;</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozróżnia typy argumentów (rzeczowe, logiczne, emocjonalne), w tym argumenty pozamerytoryczne (np. odwołujące się do litości, niewiedzy, groźby, autorytetu, argumenty <i>ad personam</i>); • rozumie, na czym polegają logika i konsekwencja toku rozumowania w wypowiedziach argumentacyjnych, i stosuje je we własnych tekstach; • odróżnia dyskusję od sporu i kłótni; • rozróżnia pragmatyczny i etyczny wymiar obietnic składanych w tekstach reklamy; wie, że zgodnie z etycznym wymiarem reklamy nie 	<p>powtórzenia, apostrofy, przerzutnie, inwersje) oddziałują na odbiorcę;</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozróżnia typy argumentów (rzeczowe, logiczne, emocjonalne), w tym argumenty pozamerytoryczne (np. odwołujące się do litości, niewiedzy, groźby, autorytetu, argumenty <i>ad personam</i>); • rozumie, na czym polegają logika i konsekwencja toku rozumowania w wypowiedziach argumentacyjnych, i stosuje je we własnych tekstach; • odróżnia dyskusję od sporu i kłótni; • rozróżnia pragmatyczny i etyczny wymiar obietnic składanych w tekstach reklamy; wie, że zgodnie z etycznym wymiarem reklamy nie może ona: wprowadzać odbiorcy w błąd, zawierać treści dyskryminujących, zachęcać do przemocy,
---	---	--	--	---

		<p>obietnic składanych w tekstach reklamy;</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje elementy erystyki w dyskusji i ocenia je pod względem etycznym; • rozumie zjawisko nowomowy; określa jego cechy i funkcje w tekście; wie, że to język władzy i kontrolowanych przez nią środków przekazu w państwach totalitarnych, służący propagandzie politycznej do manipulowania ludźmi i nastrojami społecznymi oraz do tworzenia nowej rzeczywistości. 	<p>może ona: wprowadzać odbiorcy w błąd, zawierać treści dyskryminujących, zachęcać do przemocy, nakłaniać do kupna przez wywoływanie lęku, nadużywać zaufania odbiorcy;</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje różnorodne elementy erystyki w dyskusji oraz ocenia je pod względem etycznym; • rozumie zjawisko nowomowy; wie, że to język władzy i kontrolowanych przez nią środków przekazu w państwach totalitarnych, służący propagandzie politycznej do manipulowania ludźmi i nastrojami społecznymi oraz do tworzenia nowej rzeczywistości; określa jego cechy i funkcje w tekście (ciągłe wartościowanie, kreujące 	<p>nakłaniać do kupna przez wywoływanie lęku, nadużywać zaufania odbiorcy;</p> <ul style="list-style-type: none"> • bezbłędnie rozpoznaje elementy erystyki w dyskusji oraz ocenia je pod względem etycznym; • rozumie zjawisko nowomowy; wie, że to język władzy i kontrolowanych przez nią środków przekazu w państwach totalitarnych, służący propagandzie politycznej do manipulowania ludźmi i nastrojami społecznymi oraz do tworzenia nowej rzeczywistości; określa jego cechy i funkcje w tekście (ciągłe wartościowanie, kreujące świat jednoznacznych opozycji, nadawanie wyrazom nowych znaczeń, wykorzystywanie sloganów, tabu językowe); wie, że to pojęcie stworzone przez George'a Orwella w powieści <i>Rok 1984</i>.
--	--	--	--	---

			świat jednoznacznych opozycji, nadawanie wyrazom nowych znaczeń, wykorzystywanie sloganów, tabu językowe).	
III. Tworzenie wypowiedzi. Mówienie i pisanie				
Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:
<ul style="list-style-type: none"> • zajmuje stanowisko w danej sprawie, ale nie zawsze potrafi uzasadnić własne zdanie; • zazwyczaj umie zbudować wypowiedź z uwzględnieniem celu i adresata; • na ogół potrafi dostrzec przejawy agresji językowej; • przy pomocy nauczyciela formułuje oceny, pytania, odpowiedzi, redaguje proste informacje, uzasadnienia, komentarze; 	<ul style="list-style-type: none"> • zgadza się z cudzymi poglądami lub podejmuje próbę polemiki z nimi, uzasadniając własne zdanie; • buduje wypowiedź, określa jej cel i adresata, zna funkcję, którą ma spełnić; • dostrzega przejawy agresji językowej i na nie reaguje; • zgodnie z normami formułuje oceny, pytania, odpowiedzi, redaguje informacje, uzasadnienia, 	<ul style="list-style-type: none"> • zgadza się z cudzymi poglądami lub polemizuje z nimi, rzeczowo uzasadniając własne zdanie; • buduje wypowiedź w sposób świadomy, ze znajomością jej funkcji językowej, z uwzględnieniem celu i adresata, z zachowaniem zasad retoryki; • reaguje na przejawy agresji językowej, np. zadając pytania, prosząc o rozwinięcie lub 	<ul style="list-style-type: none"> • zgadza się z cudzymi poglądami lub polemizuje z nimi, rzeczowo uzasadniając własne zdanie; • buduje wypowiedź w sposób świadomy, ze znajomością jej funkcji językowej, z uwzględnieniem celu i adresata, z zachowaniem zasad retoryki; • reaguje na przejawy agresji językowej, np. zadając pytania, prosząc o rozwinięcie lub 	<ul style="list-style-type: none"> • tworzy teksty mówione i pisane odznaczające się oryginalnością oraz wartością artystyczną; • rozwija własną twórczość (próby literackie, pisanie do gazetki szkolnej, uczestnictwo w warsztatach pisania i inne); • zgadza się z cudzymi poglądami lub polemizuje z nimi, rzeczowo uzasadniając własne zdanie; • buduje wypowiedź w sposób świadomy, ze znajomością jej funkcji

<ul style="list-style-type: none"> • z pomocą nauczyciela tworzy wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: wypowiedź o charakterze argumentacyjnym (szkic interpretacyjny; rozprawka, szkic krytyczny), hasło encyklopedyczne, definicja, notatka syntetyzująca, referat, streszczenie; • z pomocą nauczyciela odróżnia streszczenie od parafrazy • z pomocą nauczyciela tworzy plan kompozycyjny i dekompozycyjny tekstów o charakterze argumentacyjnym; • próbuje stosować retoryczne zasady kompozycyjne w tworzeniu własnego tekstu • wygłaszając mowę, popełnia błędy, jednakże nie zakłócają one komunikatywności wypowiedzi, wywodu; 	<p>komentarze, głos w dyskusji;</p> <ul style="list-style-type: none"> • tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: wypowiedź o charakterze argumentacyjnym (szkic interpretacyjny; rozprawka, szkic krytyczny), hasło encyklopedyczne, definicja, notatka syntetyzująca, referat, streszczenie; • odróżnia streszczenie od parafrazy; • tworzy plan kompozycyjny i dekompozycyjny tekstów o charakterze argumentacyjnym; • stosuje retoryczne zasady kompozycyjne w tworzeniu własnego tekstu; • wygłasza mowę z zastosowaniem środków pozajęzykowych; 	<p>uzasadnienie stanowiska, wykazując sprzeczność wypowiedzi;</p> <ul style="list-style-type: none"> • zgodnie z normami formułuje oceny, pytania, odpowiedzi, redaguje informacje, uzasadnienia, komentarze, głos w dyskusji; • tworzy poprawne, spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: wypowiedź o charakterze argumentacyjnym (szkic interpretacyjny; rozprawka, szkic krytyczny), hasło encyklopedyczne, definicja, notatka syntetyzująca, referat, streszczenie; • sprawnie odróżnia streszczenie od parafrazy; funkcjonalnie je stosuje 	<p>uzasadnienie stanowiska, wykazując sprzeczność wypowiedzi;</p> <ul style="list-style-type: none"> • zgodnie z normami formułuje oceny, pytania, odpowiedzi, redaguje informacje, uzasadnienia, komentarze, głos w dyskusji; • tworzy wyczerpujące, spójne i oryginalne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: wypowiedź o charakterze argumentacyjnym (szkic interpretacyjny; rozprawka, szkic krytyczny), hasło encyklopedyczne, definicja, notatka syntetyzująca, referat, streszczenie; • sprawnie odróżnia streszczenie od parafrazy; funkcjonalnie je stosuje 	<p>językowej, z uwzględnieniem celu i adresata, z zachowaniem zasad retoryki;</p> <ul style="list-style-type: none"> • reaguje na przejawy agresji językowej, np. zadając pytania, prosząc o rozwinięcie lub uzasadnienie stanowiska, wykazując sprzeczność wypowiedzi; • zgodnie z normami formułuje oceny, pytania, odpowiedzi, redaguje informacje, uzasadnienia, komentarze, głos w dyskusji; • tworzy wyczerpujące, spójne i oryginalne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: wypowiedź o charakterze argumentacyjnym (szkic interpretacyjny; rozprawka, szkic krytyczny), hasło encyklopedyczne, definicja, notatka syntetyzująca, referat, streszczenie;
--	---	--	---	--

<ul style="list-style-type: none"> • z pomocą nauczyciela interpretuje tekst, formułuje argumenty na podstawie tekstu oraz znanych kontekstów, w tym własnego doświadczenia, próbuje przeprowadzić logiczny wywód służący uprawomocnieniu formułowanych sądów; • zna zasady poprawności językowej i stylistycznej; próbuje je stosować podczas tworzenia własnego tekstu; • wykorzystuje wiedzę o języku w pracy redakcyjnej nad tekstem własnym. 	<ul style="list-style-type: none"> • podczas interpretowania tekstu formułuje argumenty na jego podstawie oraz odwołując się do znanych kontekstów, w tym własnego doświadczenia; przeprowadza logiczny wywód służący uprawomocnieniu formułowanych sądów; • zna zasady poprawności językowej i stylistycznej i stosuje je w tworzeniu własnego tekstu; • wykorzystuje wiedzę o języku w pracy redakcyjnej nad tekstem własnym, stosuje kryteria poprawności językowej. 	<p>w zależności od celu wypowiedzi;</p> <ul style="list-style-type: none"> • poprawnie tworzy plan kompozycyjny i dekompozycyjny tekstów o charakterze argumentacyjnym; • poprawnie stosuje retoryczne zasady kompozycyjne w tworzeniu własnego tekstu; • wygłasza mowę (obrończa, oskarżycielską) z uwzględnieniem środków pozajęzykowych (gesty, mimika, modulacja głosu); • samodzielnie interpretuje tekst, formułuje argumenty na podstawie tekstu oraz znanych kontekstów, w tym własnego doświadczenia, przeprowadza logiczny wywód służący 	<p>w zależności od celu wypowiedzi;</p> <ul style="list-style-type: none"> • poprawnie tworzy plan kompozycyjny i dekompozycyjny tekstów o charakterze argumentacyjnym; • poprawnie stosuje retoryczne zasady kompozycyjne w tworzeniu własnego tekstu; • wygłasza mowę (obrończa, oskarżycielską) z uwzględnieniem środków retorycznych i pozajęzykowych (posługuje się modulacją głosu w celu nadania wypowiedzi odpowiedniego tonu, np. patetycznego, parodystycznego itp., stosuje odpowiednią mimikę, gestykulację); • w interpretacji przedstawia propozycję odczytania tekstu na poziomie dosłownym, przenośnym i 	<ul style="list-style-type: none"> • sprawnie odróżnia streszczenie od parafrazy; funkcjonalnie je stosuje w zależności od celu wypowiedzi; • sprawnie tworzy plan kompozycyjny i dekompozycyjny tekstów o charakterze argumentacyjnym; • funkcjonalnie stosuje retoryczne zasady kompozycyjne w tworzeniu własnego tekstu; • wygłasza mowę (obrończa, oskarżycielską) z uwzględnieniem środków retorycznych i pozajęzykowych (posługuje się modulacją głosu w celu nadania wypowiedzi odpowiedniego tonu, np. patetycznego, parodystycznego itp., stosuje odpowiednią mimikę, gestykulację); • w interpretacji przedstawia propozycję odczytania tekstu na poziomie
--	--	--	--	---

		<p>uprawomocnieniu formułowanych sądów;</p> <ul style="list-style-type: none"> • potrafi dokonać reinterpretacji, rewizji, np. motywu; • właściwie stosuje zasady poprawności językowej i stylistycznej w tworzeniu własnego tekstu; potrafi weryfikować własne decyzje poprawnościowe; • wykorzystuje wiedzę o języku w pracy redakcyjnej nad tekstem własnym, dokonuje autokorekty, stosuje kryteria poprawności językowej. 	<p>symbolicznym, formułuje argumenty na podstawie tekstu oraz znanych kontekstów, w tym własnego doświadczenia, przeprowadza logiczny wywód służący uprawomocnieniu formułowanych sądów;</p> <ul style="list-style-type: none"> • potrafi dokonać reinterpretacji, rewizji, np. motywu; • właściwie stosuje zasady poprawności językowej i stylistycznej w tworzeniu własnego tekstu; potrafi weryfikować własne decyzje poprawnościowe; • wykorzystuje wiedzę o języku w pracy redakcyjnej nad tekstem własnym, dokonuje korekty tekstu własnego, stosuje kryteria poprawności językowej. 	<p>dosłownym, przenośnym i symbolicznym, formułuje argumenty na podstawie tekstu oraz znanych kontekstów, w tym własnego doświadczenia, przeprowadza logiczny wywód służący uprawomocnieniu formułowanych sądów;</p> <ul style="list-style-type: none"> • potrafi dokonać reinterpretacji, rewizji, np. motywu; • właściwie stosuje zasady poprawności językowej i stylistycznej w tworzeniu własnego tekstu; potrafi weryfikować własne decyzje poprawnościowe; • wykorzystuje wiedzę o języku w pracy redakcyjnej nad tekstem własnym, dokonuje korekty tekstu własnego, stosuje kryteria poprawności językowej.
IV. Samokształcenie				

Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:
<ul style="list-style-type: none"> • potrafi się samodzielnie uczyć; • przygotowuje różne formy prezentacji własnego stanowiska (plakat, gazetka, wypowiedź, referat, prezentacja), np. przygotowuje prezentację na temat: <i>Zesłańcy, wygnañcy, tulacze</i>; na podstawie wybranych tekstów kultury przedstawia różne sposoby ujęcia losów ludzi zmuszonych do opuszczenia miejsca swego zamieszkania; • próbuje porządkować informacje; • w niewielkim stopniu potrafi syntetyzować poznawane treści wokół problemu, tematu, zagadnienia; 	<ul style="list-style-type: none"> • pracuje samodzielnie; • przygotowuje różne formy prezentacji własnego stanowiska (plakat, gazetka, wypowiedź, referat, prezentacja), np. przygotowuje prezentację na temat: <i>Zesłańcy, wygnañcy, tulacze</i>; na podstawie wybranych tekstów kultury przedstawia różne sposoby ujęcia losów ludzi zmuszonych do opuszczenia miejsca swego zamieszkania; • porządkuje informacje w problemowe całości, np. wg epoki literackiej, autora, utworu, motywu lub innego zagadnienia; • korzysta z literatury naukowej lub popularnonaukowej; 	<ul style="list-style-type: none"> • rozwija umiejętność pracy samodzielnej między innymi przez przygotowanie różnorodnych form prezentacji własnego stanowiska (plakat, gazetka, referat, wypowiedź, prezentacja), np. przygotowuje prezentację na temat: <i>Zesłańcy, wygnañcy, tulacze</i>; na podstawie wybranych tekstów kultury przedstawia różne sposoby ujęcia losów ludzi zmuszonych do opuszczenia miejsca swego zamieszkania; • porządkuje informacje w problemowe całości przez ich wartościowanie; syntetyzuje poznawane treści wokół problemu, tematu, zagadnienia oraz 	<ul style="list-style-type: none"> • rozwija umiejętność pracy samodzielnej między innymi przez przygotowanie różnorodnych form prezentacji własnego stanowiska (plakat, gazetka, wypowiedź, referat, prezentacja), np. przygotowuje prezentację na temat: <i>Zesłańcy, wygnañcy, tulacze</i>; na podstawie wybranych tekstów kultury przedstawia różne sposoby ujęcia losów ludzi zmuszonych do opuszczenia miejsca swego zamieszkania; • porządkuje informacje w problemowe całości przez ich wartościowanie; syntetyzuje poznawane treści wokół problemu, tematu, zagadnienia oraz 	<ul style="list-style-type: none"> • rozwija swoje zainteresowania językiem i literaturą na różnych zajęciach pozaszkolnych; • szerzy wśród rówieśników zainteresowanie językiem polskim, literaturą i kulturą; • rozwija umiejętność pracy samodzielnej między innymi przez przygotowanie różnorodnych form prezentacji własnego stanowiska (wypowiedź, referat, prezentacja, plakat, gazetka), np. przygotowuje prezentację na temat: <i>Zesłańcy, wygnañcy, tulacze</i>; na podstawie wybranych tekstów kultury przedstawia różne sposoby ujęcia losów ludzi zmuszonych do

<ul style="list-style-type: none"> • sporadycznie korzysta z literatury naukowej lub popularnonaukowej; • próbuje stosować odpowiednie cytaty w swoich wypowiedziach; • próbuje wzbogacić swoją wypowiedź pozajęzykowymi środkami komunikacji (mimika, gesty); • w niewielkim stopniu posługuje się słownikami ogólnymi języka polskiego; • w niewielkim stopniu wykorzystuje multimedialne źródła informacji (słowniki on-line, autorskie strony internetowe) do przygotowania samodzielnych zadań; • z pomocą nauczyciela prezentuje swoje osiągnięcia, zainteresowania, np. wykorzystując formę projektu; • gromadzi informacje potrzebne do napisania 	<ul style="list-style-type: none"> • wybiera z tekstu odpowiednie cytaty i stosuje je w wypowiedziach; • wzbogaca swoją wypowiedź pozajęzykowymi środkami komunikacji (mimika, gestykulacja); • posługuje się słownikami ogólnymi języka polskiego; • wykorzystuje multimedialne źródła informacji (słowniki on-line, autorskie strony internetowe); • prezentuje swoje osiągnięcia, zainteresowania, np. wykorzystując formę projektu; • gromadzi i na ogół trafnie przetwarza informacje w celu wykorzystywania ich podczas lekcji, zajęć pozalekcyjnych oraz pracy w domu; 	<p>wykorzystuje je w swoich wypowiedziach;</p> <ul style="list-style-type: none"> • w celu poszerzenia wiedzy korzysta z literatury naukowej lub popularnonaukowej; • sporządza bibliografię i przypis bibliograficzny, także źródeł elektronicznych; • dokonuje selekcji źródeł; • w celu wzbogacenia wypowiedzi lub jej uargumentowania potrafi wybrać z tekstu odpowiednie cytaty, poprawnie je zapisać i zastosować w wypowiedzi; wyjaśnia funkcje cudzośłowu; • wzbogaca swoją wypowiedź trafnie dobranymi pozajęzykowymi środkami komunikacji 	<p>wykorzystuje je w swoich wypowiedziach;</p> <ul style="list-style-type: none"> • w celu poszerzenia wiedzy korzysta z literatury naukowej i popularnonaukowej; • podejmując próby tworzenia pracy naukowej, sporządza bibliografię i przypis bibliograficzny, także źródeł elektronicznych; trafnie odwołuje się do informacji zawartych w przypisach; • dokonuje krytycznej selekcji źródeł, także elektronicznych; • w celu wzbogacenia wypowiedzi lub jej uargumentowania potrafi wybrać z tekstu odpowiednie cytaty i zastosować je w wypowiedzi; trafnie odwołuje się do nich, udowadniając postawioną tezę; określa, jaką funkcję 	<p>opuszczenia miejsca swego zamieszkania;</p> <ul style="list-style-type: none"> • porządkuje informacje w problemowe całości przez ich wartościowanie; syntetyzuje poznawane treści wokół problemu, tematu, zagadnienia oraz wykorzystuje je w swoich wypowiedziach; • w celu poszerzenia wiedzy korzysta z literatury naukowej i popularnonaukowej; • podejmując próby tworzenia pracy naukowej, sporządza bibliografię i przypis bibliograficzny, także źródeł elektronicznych; trafnie odwołuje się do informacji zawartych w przypisach; • dokonuje krytycznej selekcji źródeł, także elektronicznych; • w celu wzbogacenia wypowiedzi lub jej uargumentowania potrafi
--	---	--	--	---

<p>sprawdzianu lub wykonania zadania domowego;</p> <ul style="list-style-type: none"> • zna pojęcie hipertekstu. 	<ul style="list-style-type: none"> • zna pojęcie hipertekstu; rozpoznaje jego realizacje. 	<p>(mimika, gesty, modulacja głosu);</p> <ul style="list-style-type: none"> • w celu poszerzania swoich wiadomości i umiejętności posługuje się słownikami ogólnymi języka polskiego oraz słownikami specjalistycznymi (np. etymologicznymi, frazeologicznymi, skrótów, gwarowymi, symboli, <i>Słownikiem mitów i tradycji kultury</i>), także w wersji on-line; • wykorzystuje multimedialne źródła informacji oraz dokonuje ich oceny; • dba o rozwój swoich zainteresowań oraz popularyzację osiągnięć, wykorzystując formę projektu; • gromadzi i przetwarza informacje; 	<p>pełnią przytoczone cytaty;</p> <ul style="list-style-type: none"> • wzbogaca swoją wypowiedź celowo stosowanymi i trafnie dobranymi pozajęzykowymi środkami komunikacji (mimika, gestykulacja, modulacja głosu); • w celu poszerzania swoich wiadomości i umiejętności posługuje się słownikami ogólnymi języka polskiego oraz słownikami specjalistycznymi (np. etymologicznymi, frazeologicznymi, skrótów, gwarowymi, symboli, <i>Słownikiem mitów i tradycji kultury</i>), także w wersji on-line; • wykorzystuje multimedialne źródła informacji oraz dokonuje ich krytycznej oceny; 	<p>wybrać z tekstu odpowiednie cytaty i zastosować je w wypowiedzi; trafnie odwołuje się do nich, udowadniając postawioną tezę; określa, jaką funkcję pełnią przytoczone cytaty;</p> <ul style="list-style-type: none"> • wzbogaca swoją wypowiedź celowo stosowanymi i trafnie dobranymi pozajęzykowymi środkami komunikacji (mimika, gestykulacja, modulacja głosu); • w celu poszerzania swoich wiadomości i umiejętności posługuje się słownikami ogólnymi języka polskiego oraz słownikami specjalistycznymi (np. etymologicznymi, frazeologicznymi, skrótów, gwarowymi, symboli, <i>Słownikiem mitów i tradycji kultury</i>), także w wersji on-line; • wykorzystuje multimedialne źródła informacji
---	--	--	--	---

		<ul style="list-style-type: none"> • w sposób funkcjonalny korzysta z zasobów multimedialnych, np. z: bibliotek, słowników online, wydawnictw e-book, autorskich stron internetowych; dokonuje wyboru źródeł internetowych, uwzględniając kryterium poprawności rzeczowej oraz krytycznie ocenia ich zawartość; • zna pojęcie hipertekstu; rozpoznaje jego realizacje internetowe i pozainternetowe. 	<ul style="list-style-type: none"> • wykorzystuje formę projektu w przygotowaniu i prezentowaniu oraz popularyzowaniu swoich zainteresowań i osiągnięć • gromadzi i przetwarza informacje, sporządza bazę danych; • korzysta z zasobów multimedialnych, np. z: bibliotek, słowników online, wydawnictw e-book, autorskich stron internetowych; dokonuje wyboru źródeł internetowych, uwzględniając kryterium poprawności rzeczowej oraz krytycznie ocenia ich zawartość; • zna pojęcie hipertekstu; rozpoznaje jego realizacje internetowe i pozainternetowe; określa ich funkcje w komunikacji, umiejętnie z nich korzysta w gromadzeniu informacji. 	<p>oraz dokonuje ich krytycznej oceny;</p> <ul style="list-style-type: none"> • chętnie i twórczo wykorzystuje formę projektu w przygotowaniu i prezentowaniu oraz popularyzowaniu swoich zainteresowań i osiągnięć; • gromadzi i przetwarza informacje, sporządza bazę danych; • korzysta z zasobów multimedialnych, np. z: bibliotek, słowników online, wydawnictw e-book, autorskich stron internetowych; dokonuje wyboru źródeł internetowych, uwzględniając kryterium poprawności rzeczowej oraz krytycznie ocenia ich zawartość; • zna pojęcie hipertekstu; rozpoznaje jego realizacje internetowe i pozainternetowe; określa ich funkcje w komunikacji, umiejętnie z nich korzysta
--	--	--	---	---

				w gromadzeniu informacji.
ZAKRES ROZSZERZONY				
<p>Uczeń spełnia wszystkie kryteria dla poziomu podstawowego, a ponadto kryteria wyszczególnione poniżej. Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który nie spełnia kryteriów na ocenę dopuszczającą.</p>				
I. Kształcenie literackie i kulturowe. Czytanie utworów literackich				
Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:

<ul style="list-style-type: none"> • przy pomocy nauczyciela odczytuje tekst w jego warstwie semantycznej i semiotycznej; • na poziomie ogólnym rozumie pojęcie tradycji literackiej i kulturowej, rozpoznaje wybrane elementy tradycji w utworach; • na ogół rozpoznaje w utworach wybrane cechy prądów literackich i artystycznych (np. postmodernizm); • przy pomocy nauczyciela rozpoznaje mitologizację/ mityzację i demitologizację w utworach literackich; • z pomocą nauczyciela rozpoznaje w utworach konwencje literackie obecne w tekstach współczesnych; • na ogół rozpoznaje w tekście literackim gradację, synestezję, 	<ul style="list-style-type: none"> • odczytuje tekst w jego warstwie semantycznej i semiotycznej; • rozumie pojęcie tradycji literackiej i kulturowej, rozpoznaje wybrane elementy tradycji w utworach, rozumie ich rolę w budowaniu wartości uniwersalnych; • rozpoznaje w utworach cechy prądów literackich i artystycznych (np. postmodernizm) oraz odczytuje ich funkcje; • rozpoznaje mitologizację/ mityzację i demitologizację w utworach literackich, rozumie ich uniwersalny charakter oraz rolę w interpretacji; • na ogół rozpoznaje w utworach konwencje literackie obecne w tekstach współczesnych; • rozpoznaje w tekście literackim gradację, 	<ul style="list-style-type: none"> • sprawnie odczytuje tekst w jego warstwie semantycznej i semiotycznej; • rozumie pojęcie tradycji literackiej i kulturowej, rozpoznaje elementy tradycji w utworach, rozumie ich rolę w budowaniu wartości uniwersalnych; • rozpoznaje w utworach cechy prądów literackich i artystycznych (np. postmodernizm) oraz odczytuje ich funkcje; • poprawnie rozpoznaje mitologizację/ mityzację i demitologizację w utworach literackich, rozumie ich uniwersalny charakter oraz rolę w interpretacji; • poprawnie rozpoznaje w utworach konwencje literackie obecne w tekstach współczesnych (m.in.: oniryczną, 	<ul style="list-style-type: none"> • samodzielnie, sprawnie odczytuje tekst w jego warstwie semantycznej i semiotycznej; • dokładnie rozumie pojęcie tradycji literackiej i kulturowej, rozpoznaje i określa elementy tradycji (np. romantycznej) w utworach, rozumie ich rolę w budowaniu wartości uniwersalnych; • sprawnie rozpoznaje, wymienia i nazywa w utworach cechy prądów literackich i artystycznych (np. postmodernizm) oraz odczytuje ich funkcje; • trafnie rozpoznaje mitologizację/ mityzację i demitologizację w utworach literackich, rozumie ich uniwersalny charakter oraz rolę w interpretacji; 	<ul style="list-style-type: none"> • samodzielnie, wnikliwie i nieszablonowo odczytuje tekst w jego warstwie semantycznej i semiotycznej; • dokładnie rozumie pojęcie tradycji literackiej i kulturowej, rozpoznaje i w sposób wyczerpujący określa elementy tradycji (np. romantycznej) w utworach, rozumie i określa ich rolę w budowaniu wartości uniwersalnych; • samodzielnie, bezbłędnie rozpoznaje, wymienia i nazywa w utworach cechy prądów literackich i artystycznych (np. postmodernizm) oraz bezbłędnie odczytuje ich funkcje; • trafnie, biegłe rozpoznaje mitologizację/ mityzację i demitologizację w utworach literackich, dokładnie rozumie i omawia ich
--	--	--	--	--

<p>odmiany inwersji, paronomazję, aliterację;</p> <ul style="list-style-type: none"> • na poziomie ogólnym rozumie pojęcie archetypu, rozpoznaje wybrane archetypy w utworach literackich; • na poziomie ogólnym rozumie pojęcie parafrazy, parodii i trawestacji, wskazuje ich wybrane wzorce tekstowe; • przy pomocy nauczyciela porównuje różnorodne propozycje odczytania tego samego utworu literackiego; • na ogół rozumie pojęcie aluzji literackiej, rozpoznaje wybrane aluzje w utworach i określa ich znaczenie w interpretacji utworów; • na ogół rozumie i określa związek wartości poznawczych, etycznych 	<p>synestezję, odmiany inwersji, paronomazję, aliterację, kontaminację, metonimię, synekdochę; określa ich funkcje;</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozumie pojęcie archetypu, rozpoznaje wybrane archetypy w utworach literackich oraz określa ich rolę w tworzeniu znaczeń uniwersalnych; • rozumie pojęcie parafrazy, parodii i trawestacji, wskazuje ich wzorce tekstowe; wykorzystuje te pojęcia w interpretacji utworu literackiego; • porównuje różnorodne propozycje odczytania tego samego utworu literackiego; • rozumie pojęcie aluzji literackiej, rozpoznaje wybrane aluzje w utworach i określa ich znaczenie w interpretacji utworów 	<p>baśniową, turpistyczną, postmodernistyczną);</p> <ul style="list-style-type: none"> • określa przemiany konwencji i ich przenikanie się w utworach literackich; • sprawnie rozpoznaje w tekście literackim gradację, synestezję, odmiany inwersji; paronomazję, aliterację, kontaminację, metonimię, synekdochę; określa ich funkcje; • rozumie pojęcie archetypu, rozpoznaje wybrane archetypy w utworach literackich oraz określa ich rolę w tworzeniu znaczeń uniwersalnych; • rozumie pojęcie parafrazy, parodii i trawestacji, sprawnie wskazuje ich wzorce tekstowe; wykorzystuje te pojęcia w interpretacji utworu literackiego; 	<ul style="list-style-type: none"> • bezbłędnie rozpoznaje w utworach konwencje literackie obecne w tekstach współczesnych (m.in.: oniryczną, baśniową, turpistyczną, postmodernistyczną); • określa przemiany konwencji i ich przenikanie się w utworach literackich; rozpoznaje odmiany synkretyzmu; • sprawnie i poprawnie rozpoznaje i nazywa w tekście literackim gradację, synestezję, odmiany inwersji, paronomazję, aliterację, kontaminację, metonimię, synekdochę; określa ich funkcje; • dokładnie rozumie pojęcie archetypu, rozpoznaje archetypy w utworach literackich oraz określa ich rolę w tworzeniu znaczeń uniwersalnych; 	<p>uniwersalny charakter oraz rolę w interpretacji;</p> <ul style="list-style-type: none"> • trafnie rozpoznaje w utworach różne konwencje literackie obecne w tekstach współczesnych; • określa przemiany konwencji i ich przenikanie się w utworach literackich; rozpoznaje odmiany synkretyzmu (np. gatunkowego) oraz interpretuje jego znaczenie; • trafnie i właściwie rozpoznaje i nazywa w tekście literackim gradację, synestezję, odmiany inwersji, paronomazję, aliterację, kontaminację, metonimię, synekdochę; wyczerpująco określa ich funkcje; • dokładnie rozumie pojęcie archetypu, bezbłędnie rozpoznaje archetypy w utworach literackich oraz wyczerpująco określa
---	--	--	---	--

<p>i estetycznych w utworach literackich;</p> <ul style="list-style-type: none"> • zna i przy pomocy nauczyciela rozumie treść utworów wskazanych w podstawie programowej jako lektury obowiązkowe dla zakresu rozszerzonego (Tadeusz Konwicki, <i>Mała apokalipsa</i>, Jorge Luis Borges, wybrane opowiadanie, Janusz Głowacki, <i>Antygona w Nowym Jorku</i>, Sławomir Mrożek, wybrane opowiadanie, wybrane eseje następujących autorów: Jerzego Stempowskiego, Gustawa Herlinga-Grudzińskiego, Zbigniewa Herberta, Zygmunta Kubiaka, Jarosława Marka Rymkiewicza; wybrane teksty z aktualnych numerów miesięczników oraz kwartalników literackich i kulturalnych). 	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie i określa związek wartości poznawczych, etycznych i estetycznych w utworach literackich; • wykazuje się znajomością i zrozumieniem treści utworów wskazanych w podstawie programowej jako lektury obowiązkowe dla zakresu rozszerzonego (Tadeusz Konwicki, <i>Mała apokalipsa</i>, Jorge Luis Borges, wybrane opowiadanie, Janusz Głowacki, <i>Antygona w Nowym Jorku</i>, Sławomir Mrożek, wybrane opowiadanie, wybrane eseje następujących autorów: Jerzego Stempowskiego, Gustawa Herlinga-Grudzińskiego, Zbigniewa Herberta, Zygmunta Kubiaka, Jarosława Marka Rymkiewicza; wybrane teksty z aktualnych 	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie pojęcie kryptocytatu; • rozumie pojęcie intertekstualności; • poprawnie porównuje różnorodne propozycje odczytania tego samego utworu literackiego; • rozumie pojęcie aluzji literackiej, rozpoznaje różne aluzje w utworach i określa ich znaczenie w interpretacji utworów; • rozumie i poprawnie określa związek wartości poznawczych, etycznych i estetycznych w utworach literackich; • wykazuje się dobrą znajomością i zrozumieniem treści utworów wskazanych w podstawie programowej jako lektury obowiązkowe dla zakresu rozszerzonego (Tadeusz Konwicki, 	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie, rozróżnia i nazywa pojęcie parafrazy, parodii i trawestacji, sprawnie wskazuje ich wzorce tekstowe; wykorzystuje te pojęcia w interpretacji utworu literackiego; • rozumie pojęcie kryptocytatu; • rozumie pojęcie intertekstualności; • samodzielnie, wyczerpująco porównuje różnorodne propozycje odczytania tego samego utworu literackiego; • dokładnie rozumie pojęcie aluzji literackiej, rozpoznaje różne aluzje w utworach i określa ich znaczenie w interpretacji utworów; • dokładnie rozumie i poprawnie określa związek wartości poznawczych, 	<p>ich rolę w tworzeniu znaczeń uniwersalnych;</p> <ul style="list-style-type: none"> • dokładnie rozumie, rozróżnia i nazywa pojęcie parafrazy, parodii i trawestacji; omawia je; sprawnie wskazuje ich wzorce tekstowe; wykorzystuje te pojęcia w interpretacji utworu literackiego; • rozumie pojęcie kryptocytatu; • rozumie pojęcie intertekstualności; • wyczerpująco i w sposób twórczy porównuje różnorodne propozycje odczytania tego samego utworu literackiego; • dokładnie rozumie pojęcie aluzji literackiej, rozpoznaje różne aluzje w utworach i wyczerpująco określa ich znaczenie w interpretacji utworów;
--	--	---	---	--

	<p>numerów miesięczników oraz kwartalników literackich i kulturalnych).</p>	<p><i>Mała apokalipsa</i>, Jorge Luis Borges, wybrane opowiadanie, Janusz Głowacki, <i>Antygona w Nowym Jorku</i>, Sławomir Mrożek, wybrane opowiadanie, wybrane eseje następujących autorów: Jerzego Stempowskiego, Gustawa Herlinga-Grudzińskiego, Zbigniewa Herberta, Zygmunta Kubiaka, Jarosława Marka Rymkiewicza; wybrane teksty z aktualnych numerów miesięczników oraz kwartalników literackich i kulturalnych).</p>	<p>etycznych i estetycznych w utworach literackich;</p> <ul style="list-style-type: none"> • wykazuje się bardzo dobrą znajomością i zrozumieniem treści utworów wskazanych w podstawie programowej jako lektury obowiązkowe dla zakresu rozszerzonego (Tadeusz Konwicki, <i>Mała apokalipsa</i>, Jorge Luis Borges, wybrane opowiadanie, Janusz Głowacki, <i>Antygona w Nowym Jorku</i>, Sławomir Mrożek, wybrane opowiadanie, wybrane eseje następujących autorów: Jerzego Stempowskiego, Gustawa Herlinga-Grudzińskiego, Zbigniewa Herberta, Zygmunta Kubiaka, Jarosława Marka Rymkiewicza; wybrane teksty z aktualnych numerów miesięczników oraz kwartalników 	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie i trafnie określa związek wartości poznawczych, etycznych i estetycznych w utworach literackich; • wykazuje się bardzo dobrą znajomością i wieloaspektowym zrozumieniem treści utworów wskazanych w podstawie programowej jako lektury obowiązkowe dla zakresu rozszerzonego (Tadeusz Konwicki, <i>Mała apokalipsa</i>, Jorge Luis Borges, wybrane opowiadanie, Janusz Głowacki, <i>Antygona w Nowym Jorku</i>, Sławomir Mrożek, wybrane opowiadanie, wybrane eseje następujących autorów: Jerzego Stempowskiego, Gustawa Herlinga Grudzińskiego, Zbigniewa Herberta, Zygmunta Kubiaka, Jarosława Marka Rymkiewicza; wybrane teksty z aktualnych numerów miesięczników oraz
--	---	--	---	--

			literackich i kulturalnych).	kwartalników literackich i kulturalnych).
I. Kształcenie literackie i kulturowe. Odbiór tekstów kultury				
Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:
<ul style="list-style-type: none"> • na ogół poprawnie analizuje strukturę eseju: odczytuje zawarte w nim sensory, sposób prowadzenia 	<ul style="list-style-type: none"> • analizuje strukturę eseju: odczytuje zawarte w nim 	<ul style="list-style-type: none"> • analizuje strukturę eseju: odczytuje zawarte w nim 	<ul style="list-style-type: none"> • samodzielnie analizuje strukturę eseju: bezbłędnie odczytuje zawarte w nim sensory, sposób prowadzenia 	<ul style="list-style-type: none"> • wyczerpująco i oryginalnie analizuje strukturę eseju: bezbłędnie odczytuje zawarte w nim sensory,

<p>wyvodu, charakterystyczne cechy stylu;</p> <ul style="list-style-type: none"> • wykorzystuje teksty naukowe w interpretacji dzieła sztuki; • przy pomocy nauczyciela rozpoznaje nawiązania do tradycji biblijnej i antycznej w kulturze współczesnej; • przy pomocy nauczyciela porównuje teksty kultury, uwzględniając różnorodne konteksty; • na ogół rozpoznaje i poprawnie charakteryzuje główne style w architekturze i sztuce; • przy pomocy nauczyciela odczytuje poglądy filozoficzne zawarte w różnorodnych dziełach (np. egzystencjalizm, personalizm); • przy pomocy nauczyciela definiuje pojęcie syntezy sztuk. 	<p>sensy, sposób prowadzenia wyvodu, charakterystyczne cechy stylu;</p> <ul style="list-style-type: none"> • wykorzystuje teksty naukowe w interpretacji dzieła sztuki; • rozpoznaje nawiązania do tradycji biblijnej i antycznej w kulturze współczesnej; • porównuje teksty kultury, uwzględniając różnorodne konteksty; • rozpoznaje i charakteryzuje główne style w architekturze i sztuce; • odczytuje poglądy filozoficzne zawarte w różnorodnych dziełach (np. egzystencjalizm, personalizm); • zna pojęcie syntezy sztuk. 	<p>sensy, sposób prowadzenia wyvodu, charakterystyczne cechy stylu;</p> <ul style="list-style-type: none"> • w dużym stopniu wykorzystuje teksty naukowe w interpretacji dzieła sztuki; • poprawnie rozpoznaje nawiązania do tradycji biblijnej i antycznej w kulturze współczesnej; • sprawnie porównuje teksty kultury, uwzględniając różnorodne konteksty; • poprawnie rozpoznaje i charakteryzuje główne style w architekturze i sztuce; • poprawnie odczytuje poglądy filozoficzne zawarte w różnorodnych dziełach (np. egzystencjalizm, personalizm); 	<p>wyvodu, charakterystyczne cechy stylu;</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia i stosuje cechy eseju szkolnego (m.in.: logicznie skonstruowany wywód argumentacyjny dotyczący głównego problemu, wzbogacony o skojarzenia, dygresje; erudycyjność, podmiotowość, dyskursywność, oryginalna forma kompozycyjna, stosowanie różnorodnych konstrukcji składniowych); • świadomie i w sposób funkcjonalny wykorzystuje teksty naukowe w interpretacji dzieła sztuki; • trafnie rozpoznaje nawiązania do tradycji biblijnej i antycznej w kulturze współczesnej, podając ich źródło; 	<p>sposób prowadzenia wyvodu, charakterystyczne cechy stylu;</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia i stosuje cechy eseju szkolnego (m.in.: logicznie skonstruowany wywód argumentacyjny dotyczący głównego problemu, wzbogacony o skojarzenia, dygresje; erudycyjność, podmiotowość, dyskursywność, oryginalna forma kompozycyjna, stosowanie różnorodnych konstrukcji składniowych); • świadomie i w sposób funkcjonalny wykorzystuje teksty naukowe w interpretacji dzieła sztuki; • trafnie rozpoznaje nawiązania do tradycji biblijnej i antycznej w kulturze współczesnej, podając ich źródło oraz wyjaśniając, na czym polega nawiązanie lub reinterpretacja;
---	---	--	---	--

		<ul style="list-style-type: none"> • zna pojęcie syntezy sztuk, rozpoznaje jej cechy. 	<ul style="list-style-type: none"> • samodzielnie i wyczerpująco porównuje teksty kultury, uwzględniając różnorodne konteksty; • trafnie rozpoznaje i obszernie charakteryzuje główne style w architekturze i sztuce; • trafnie odczytuje poglądy filozoficzne zawarte w różnorodnych dziełach (np. egzystencjalizm, personalizm) oraz wymienia ich założenia • zna pojęcie syntezy sztuk, rozpoznaje jej cechy i ewolucję od romantyzmu poprzez modernizm i międzywojnie do współczesności. 	<ul style="list-style-type: none"> • samodzielnie, wyczerpująco i oryginalnie porównuje teksty kultury, uwzględniając różnorodne konteksty; • trafnie rozpoznaje i wyczerpująco charakteryzuje główne style w architekturze i sztuce; • trafnie odczytuje poglądy filozoficzne zawarte w różnorodnych dziełach (np. egzystencjalizm, personalizm) oraz wymienia ich założenia i przedstawicieli; • dobrze zna pojęcie syntezy sztuk, sprawnie rozpoznaje jej cechy i ewolucję od romantyzmu poprzez modernizm i międzywojnie do współczesności.
II. Kształcenie językowe. Gramatyka języka polskiego				
Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dobłą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:

<ul style="list-style-type: none"> na ogół rozumie proces kształtowania się systemu gramatycznego i potrafi wskazać jego wybrane elementy we fleksji, fonetyce, słowotwórstwie i składni. 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie proces kształtowania się systemu gramatycznego i potrafi wskazać jego wybrane elementy we fleksji, fonetyce, słowotwórstwie i składni. 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie proces kształtowania się systemu gramatycznego i potrafi wskazać jego elementy we fleksji, fonetyce, słowotwórstwie i składni. 	<ul style="list-style-type: none"> dokładnie rozumie proces kształtowania się systemu gramatycznego i potrafi wskazać jego elementy we fleksji, fonetyce, słowotwórstwie i składni. 	<ul style="list-style-type: none"> dokładnie rozumie proces kształtowania się systemu gramatycznego i potrafi bezbłędnie wskazać jego elementy we fleksji, fonetyce, słowotwórstwie i składni.
II. Kształcenie językowe. Zróżnicowanie języka				
Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:
<ul style="list-style-type: none"> z pomocą nauczyciela rozumie i wyjaśnia różnice między etymologicznym a realnym znaczeniem wyrazu; z pomocą nauczyciela rozpoznaje prozodyczne elementy stylu: dynamikę, rytmizację i określa ich funkcje w tekście; z pomocą nauczyciela rozpoznaje tabu językowe w wypowiedziach; na ogół określa właściwości języka jako nośnika i 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie i wyjaśnia różnice między etymologicznym a realnym znaczeniem wyrazu; rozpoznaje prozodyczne elementy stylu: dynamikę, rytmizację i określa ich funkcje w tekście; rozpoznaje tabu językowe w wypowiedziach; określa właściwości języka jako nośnika i przekąźnika treści kulturowych; 	<ul style="list-style-type: none"> dobrze rozumie i poprawnie wyjaśnia różnice między etymologicznym a realnym znaczeniem wyrazu; poprawnie rozpoznaje prozodyczne elementy stylu: dynamikę, rytmizację i określa ich funkcje w tekście; rozumie, co to jest tabu językowe; rozpoznaje jego obecność w wypowiedziach; 	<ul style="list-style-type: none"> bardzo dobrze rozumie i wyjaśnia różnice między etymologicznym a realnym znaczeniem wyrazu; bezbłędnie rozpoznaje prozodyczne elementy stylu: dynamikę, rytmizację i określa ich funkcje w tekście; rozumie, co to jest tabu językowe; bezbłędnie rozpoznaje jego obecność w wypowiedziach; 	<ul style="list-style-type: none"> bezbłędnie rozumie i wyczerpująco wyjaśnia różnice między etymologicznym a realnym znaczeniem wyrazu; trafnie rozpoznaje i nazywa prozodyczne elementy stylu: dynamikę, rytmizację i określa ich funkcje w tekście; rozumie, co to jest tabu językowe; bezbłędnie rozpoznaje jego obecność w wypowiedziach;

<p>przekaznika treści kulturowych;</p> <ul style="list-style-type: none"> • na ogół poprawnie rozpoznaje i charakteryzuje styl indywidualny dzieła literackiego oraz styl typowy (gatunku literackiego, np. sonetu, ody, prądu literackiego/ kierunku literackiego, epoki, autora); • na ogół określa rolę języka jako narzędzia wartościowania w tekstach literackich; • z pomocą nauczyciela definiuje pojęcie socjolektu. 	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje i charakteryzuje styl indywidualny dzieła literackiego oraz styl typowy (gatunku literackiego, np. sonetu, ody, prądu literackiego/ kierunku literackiego, epoki, autora) i wykorzystuje tę wiedzę w interpretacji utworu literackiego; • określa rolę języka jako narzędzia wartościowania w tekstach literackich; • rozumie pojęcie socjolektu. 	<ul style="list-style-type: none"> • poprawnie określa właściwości języka jako nośnika i przekaznika treści kulturowych; • poprawnie rozpoznaje i charakteryzuje styl indywidualny dzieła literackiego oraz styl typowy (gatunku literackiego, np. sonetu, ody, prądu literackiego/ kierunku literackiego, epoki, autora) i wykorzystuje tę wiedzę w interpretacji utworu literackiego; • poprawnie określa rolę języka jako narzędzia wartościowania w tekstach literackich; • rozumie pojęcie socjolektu; rozpoznaje i określa jego funkcje komunikacyjne. 	<ul style="list-style-type: none"> • obszernie określa właściwości języka jako nośnika i przekaznika treści kulturowych; • trafnie rozpoznaje i obszernie charakteryzuje styl indywidualny dzieła literackiego oraz styl typowy (gatunku literackiego, np. sonetu, ody, prądu literackiego/ kierunku literackiego, epoki, autora) i funkcjonalnie wykorzystuje tę wiedzę w interpretacji utworu literackiego; • trafnie określa rolę języka jako narzędzia wartościowania w tekstach literackich; • rozumie pojęcie socjolektu; dobrze rozpoznaje i określa jego funkcje komunikacyjne. 	<ul style="list-style-type: none"> • obszernie i wnikliwie określa właściwości języka jako nośnika i przekaznika treści kulturowych; • rozpoznaje i wyczerpująco charakteryzuje styl indywidualny dzieła literackiego oraz styl typowy (gatunku literackiego, np. sonetu, ody, prądu literackiego/ kierunku literackiego, epoki, autora) i funkcjonalnie wykorzystuje tę wiedzę w interpretacji utworu literackiego; • trafnie określa i charakteryzuje rolę języka jako narzędzia wartościowania w tekstach literackich; • rozumie pojęcie socjolektu; bezbłędnie rozpoznaje i określa jego funkcje komunikacyjne.
II. Kształcenie językowe. Komunikacja językowa i kultura języka				

Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:
<ul style="list-style-type: none"> • przy pomocy nauczyciela określa intencję wypowiedzi jako aktu o dwóch znaczeniach; • przy pomocy nauczyciela rozpoznaje i określa wybrane funkcje tekstu (fatyczną, magiczną); • przy pomocy nauczyciela określa funkcje języka: poznawczą, komunikacyjną oraz społeczną; • przy pomocy nauczyciela określa rolę języka w budowaniu świata. 	<ul style="list-style-type: none"> • określa intencję wypowiedzi jako aktu o dwóch znaczeniach; • rozpoznaje i określa wybrane funkcje tekstu (fatyczną, magiczną); • zazwyczaj poprawnie określa funkcje języka: poznawczą, komunikacyjną oraz społeczną; • zazwyczaj poprawnie określa rolę języka w budowaniu świata. 	<ul style="list-style-type: none"> • określa intencję wypowiedzi jako aktu o dwóch znaczeniach: dosłownym i implikowanym; • poprawnie rozpoznaje i określa wybrane funkcje tekstu (fatyczną, magiczną); • poprawnie określa funkcje języka: poznawczą, komunikacyjną oraz społeczną; • poprawnie określa rolę języka w budowaniu świata. 	<ul style="list-style-type: none"> • bezbłędnie określa intencję wypowiedzi jako aktu o dwóch znaczeniach: dosłownym i implikowanym (presupozycja); • bezbłędnie rozpoznaje i określa wybrane funkcje tekstu (fatyczną, magiczną); • bezbłędnie określa funkcje języka: poznawczą (kategoryzowanie świata), komunikacyjną (dostosowanie języka do sytuacji komunikacyjnej) oraz społeczną; • bezbłędnie i wyczerpująco określa rolę języka w budowaniu świata. 	<ul style="list-style-type: none"> • bezbłędnie określa intencję wypowiedzi jako aktu o dwóch znaczeniach: dosłownym i implikowanym (presupozycja); • bezbłędnie rozpoznaje i wyczerpująco określa wybrane funkcje tekstu (fatyczną, magiczną); • bezbłędnie określa funkcje języka: poznawczą (kategoryzowanie świata), komunikacyjną (dostosowanie języka do sytuacji komunikacyjnej) oraz społeczną; • bezbłędnie i wyczerpująco określa rolę języka w budowaniu świata.
II. Kształcenie językowe. Ortografia i interpunkcja				

Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:
<ul style="list-style-type: none"> na ogół stosuje podstawowe zasady pisowni polskiej (fonetyczną, morfologiczną, historyczną i konwencjonalną) w zachowaniu poprawności zapisu wypowiedzi. 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje podstawowe zasady pisowni polskiej (fonetyczną, morfologiczną, historyczną i konwencjonalną) w zachowaniu poprawności zapisu wypowiedzi. 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje wszystkie podstawowe zasady pisowni polskiej (fonetyczną, morfologiczną, historyczną i konwencjonalną) w zachowaniu poprawności zapisu wypowiedzi. 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje wszystkie zasady pisowni polskiej (fonetyczną, morfologiczną, historyczną i konwencjonalną) w zachowaniu poprawności zapisu wypowiedzi. 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje wszystkie zasady pisowni polskiej (fonetyczną, morfologiczną, historyczną i konwencjonalną) w zachowaniu poprawności zapisu wypowiedzi; potrafi „modyfikować” zapis w zamierzonym celu i uzasadnić podjętą decyzję.

III. Tworzenie wypowiedzi. Elementy retoryki

Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:
<ul style="list-style-type: none"> na ogół odróżnia elementy stałe i fakultatywne przemówień; na ogół stosuje różne typy dowodzenia w wypowiedzi; na ogół rozpoznaje wywód o charakterze demagogicznym; na ogół rozumie pojęcie rubaszości i sarkazmu; 	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia elementy stałe i fakultatywne przemówień; na ogół stosuje różne typy dowodzenia w wypowiedzi (indukcyjne, dedukcyjne, sylogizmy); rozpoznaje wywód o charakterze demagogicznym; 	<ul style="list-style-type: none"> poprawnie odróżnia elementy stałe i fakultatywne przemówień; poprawnie stosuje różne typy dowodzenia w wypowiedzi (indukcyjne, dedukcyjne, sylogizmy); rozpoznaje wywód o charakterze demagogicznym oraz metodę pytań podchwytliwych i sugerujących; 	<ul style="list-style-type: none"> bezbłędnie odróżnia elementy stałe i fakultatywne przemówień; bez problemu stosuje różne typy dowodzenia w wypowiedzi (indukcyjne, dedukcyjne, sylogizmy); bezbłędnie rozpoznaje wywód o charakterze demagogicznym oraz 	<ul style="list-style-type: none"> bezbłędnie odróżnia i omawia elementy stałe i fakultatywne przemówień; bezbłędnie stosuje różne typy dowodzenia w wypowiedzi (indukcyjne, dedukcyjne, sylogizmy); bezbłędnie rozpoznaje wywód o charakterze demagogicznym oraz

<ul style="list-style-type: none"> • na ogół rozróżnia ironię w zależności od celu. 	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie pojęcie rubaszności i sarkazmu, wskazuje ich funkcje w tekście; • rozróżnia ironię w zależności od celu: satyrycznego, parodystycznego, przejawu drwiny i sarkazmu. 	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie pojęcie rubaszności i sarkazmu, wskazuje ich funkcje w tekście oraz przedstawia propozycję odczytania; • rozróżnia ironię w zależności od celu: satyrycznego, parodystycznego, przejawu drwiny i sarkazmu. 	<p>metodę pytań podchwytliwych i sugerujących;</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozumie i wyjaśnia pojęcie rubaszności i sarkazmu, wskazuje ich funkcje w tekście; • bezbłędnie definiuje ironię i rozróżnia jej rodzaje w zależności od celu: satyrycznego, parodystycznego, przejawu drwiny i sarkazmu. 	<p>metodę pytań podchwytliwych i sugerujących;</p> <ul style="list-style-type: none"> • bezbłędnie rozumie i wyczerpująco wyjaśnia pojęcie rubaszności i sarkazmu, wskazuje ich funkcje w tekście; • bezbłędnie definiuje ironię i rozróżnia jej rodzaje w zależności od celu: satyrycznego, parodystycznego, przejawu drwiny i sarkazmu.
III. Tworzenie wypowiedzi. Mówienie i pisanie				
<p>Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:</p>	<p>Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:</p>	<p>Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:</p>	<p>Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:</p>	<p>Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:</p>
<ul style="list-style-type: none"> • z pomocą nauczyciela tworzy wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: interpretacja porównawcza, felieton, reportaż, esej. 	<ul style="list-style-type: none"> • tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: interpretacja porównawcza, felieton, reportaż, esej. 	<ul style="list-style-type: none"> • tworzy poprawne, spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: interpretacja porównawcza, felieton, reportaż, esej. 	<ul style="list-style-type: none"> • tworzy wyczerpujące, spójne i oryginalne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: interpretacja porównawcza, felieton, reportaż, esej. 	<p>tworzy wyczerpujące, spójne i oryginalne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: interpretacja porównawcza, felieton, reportaż, esej.</p>
IV. Samokształcenie				

Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:
<ul style="list-style-type: none"> • zachęcany przez nauczyciela, sięga do literatury naukowej, aby pogłębiać swoją wiedzę przedmiotową. • ukierunkowany przez nauczyciela, włącza się w życie kulturalne szkoły, regionu (konkursy, wystawy, festyny, przedstawienia, apele). 	<ul style="list-style-type: none"> • sięga do literatury naukowej, aby pogłębiać swoją wiedzę przedmiotową; • włącza się w życie kulturalne szkoły, regionu (konkursy, wystawy, festyny, przedstawienia, apele). 	<ul style="list-style-type: none"> • często sięga do literatury naukowej, aby pogłębiać swoją wiedzę przedmiotową; • często włącza się w życie kulturalne szkoły, regionu (konkursy, wystawy, festyny, przedstawienia, apele). 	<ul style="list-style-type: none"> • często, świadomie i w sposób funkcjonalny sięga do literatury naukowej, aby pogłębiać swoją wiedzę przedmiotową; • często i chętnie włącza się w życie kulturalne szkoły, regionu (konkursy, wystawy, festyny, przedstawienia, apele) i zachęca do tego innych. 	<ul style="list-style-type: none"> • często, świadomie i w sposób funkcjonalny sięga do literatury naukowej, aby pogłębiać swoją wiedzę przedmiotową; wykorzystuje ją w sposób typowy i nietypowy; • często i chętnie włącza się w życie kulturalne szkoły, regionu (konkursy, wystawy, festyny, przedstawienia, apele) i zachęca do tego innych; promuje kulturę szkoły i regionu.

Autor: Katarzyna Netter-Cyrta

